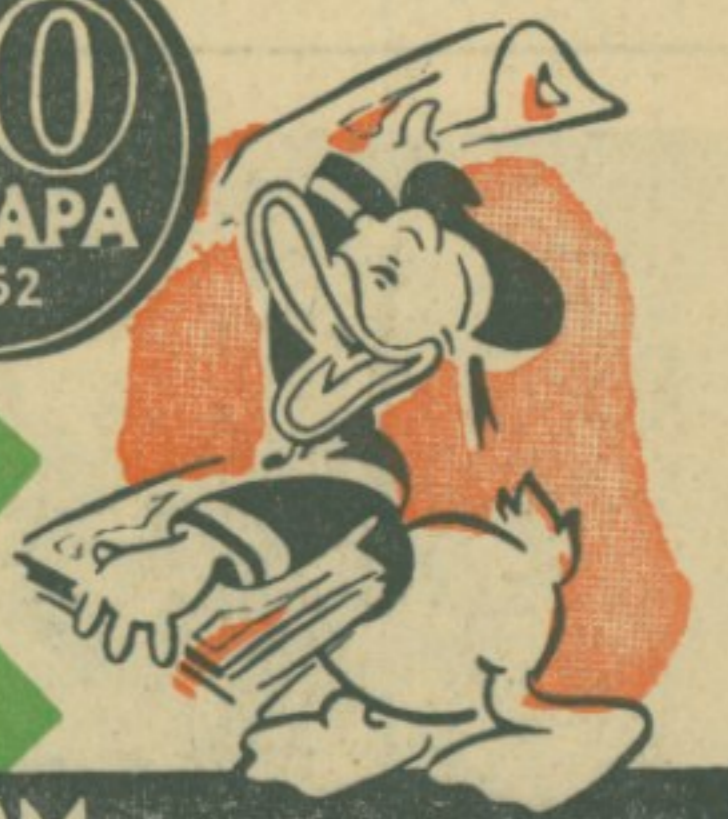

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

Година XXI — Број 394
Субота, 18 јул 1959

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

ЗНАЦИ, ТО СИ ТИ ОДГОВОРНА ЗА ОНО ЛЕТЕЊЕ ОБЛАКОДЕРА И НАШ ДОЛАЗАК ОВАМО!

ДА! И ДА САМ БИЛА ВИЦИНИЈА У РУКОВАЊУ ОЧЕВОМ СУНЧАНОМ КОНТРОЛНОМ ТАБЛОМ... САМО БИТИ САД БИО СА МНОМ, ФЛАШЕ ГОРДОНЕ!

ЈА? АЛ' ЈА САМ ЗА ТЕБЕ ПОТПУНИ СТРАНАЦ! ЗАШТО САМ ТИ ПОТРЕБАН?

ЗА МЕНЕ ТИ НИСИ СТРАНАЦ! ОДАВНО ТЕ ПОСМАТРАМ НА СВЕМИРСКОМ ТЕЛЕВИЗОРУ! ЗАГЛЕДАЈ СЕ У МОЈЕ ОЧИ ПА ЕШ РАЗУМЕТИ ЗАШТО САМ ПРЕКОШИЛА ОЧЕВУ ЗАБРАНУ И ДОВЕЛА ТЕ ОВАМО!

ЈА, ЦИРЦЕА... ВОЛИМ... ТЕБЕ... И... УНИШТИЊУ СВАКОГ... КО СТОЈИ ИЗМЕЂУ НАС!!

ФЛАШЕ! ЈЕСИ ЛИ ШТОГАД СХВАТИО?

ДА... ОНА РАСПОЛАЖЕ СПОСОБНОШЋУ ДА САОПШТАВА СВОЈЕ МИСЛИ!

И СНАГОМ ДА ИХ СПРОВЕДЕ! НЕ ВОЛИМ ДА ВАС ВИДИМ ЗАЈЕДНО! СМЕСТА СЕ РАЗДВОЈТЕ!

ДРАГИ, БОЖИМ, СЕ...!

НЕ БРИНИ, ДЕЈА! НИКО НАС НЕ МОЖЕ РАСТАВИТИ!

ОХ!

АНТИ-МАГНЕТСКИ ЗРАК!

ОПОМЕНУЛА САМ ВАС!

УЗАЛУД ЈЕ ФЛАШ ПОЛЕТЕО ЗА ДЕЈА КАДЈУ ЈЕ ТАЈАНСТВЕНИ ЗРАК ПРОСТО ОДУВАО

ФЛАШЕ!

О ЧОМ ЈЕ СВОШЕНО БРЗО БЕШ ЈЕ ЗАБОРАВИТИ!

НЕ! НЕ ИСПРЕД ЗРАКА... НЕ! НЕ!

ФЛАШЕ! НЕ! САД КАД САМ ТЕ ДОВЕЛА ОВАМО... НЕ ЖЕЛИМ ДА ТЕ ИЗГУБИМ!

НА ТО ЈА И РАЧУНАМ, ЦУРО!

АКО САД НЕ ПОГОДИМ ОДГОВАРАЈУЋУ ПОЛУГУ, ОН ЋЕ НЕСТАТИ У ПЛАМЕНОМ МОРУ

НАСТАВИЊЕ СЕ

У овом броју:

- ПЕСНИК БРАТСТВА
- „ЛЕПОТИЦЕ“ ПЛАНИНА
- У ОСИЊАКУ

СТРИПОВИ:
Баш челик, Паја, Мика, Бим и Бум, Флаш Гордон, Прича о чупавку, Попиј и Сима Зима.

РУНОЛИСТ

Сурове камене зидине, лед, смртносни ветар, ноћни мразеви, снежни намети готово целе године, то је онај „страшни“ свет високих гора од чијих су суновратних литица људи XVIII века бежали као од сигурне пропасти. Многи су људи доскора веровали, а неки још и данас верују, да у алпском камену на висинама већим од 2.000 метара царује само смрт па зато траже лепоту само у питомом пастирском пејсажу. Међутим, ништа није погрешније од тога јер се најлепше, најшароликије и најмирисније цвеће може наћи баш на најнеприступачнијим местима.

Планинско лето траје често само месец до месец и по да-

на али тада се високе горе преображавају у најдивније баште. Природа је дала низ доказа о својој неисцрпној стваралачкој моћи па је високе горе обдарила ненадмашном лепотом.

Нека послужи као пример алпска биљка „Трифолијум алпинум“ чији корен у једној жилици земље или пукотини између две стене може достићи дужину од једног метра а кратко лишће и ружичасти цвети једва више из земље. Стабљика и лишће планинских биљака су необично крхљави. Тако на пример „стабло“ једне алпске врбе старо 40 година дебело је свега четири милиметра! Природа им за узврат дарује планински цвет лепог мириса, и облика. Никада равничарски цветови не могу бити

ШАРОЛИКЕ ЛЕПОТИЦЕ Високих гора

тако живописно обојени и мирисљиви као високогорски. Алпска детелина мирише на шљиву а корење планинских биљака се употребљава за прављење ароматичних чајева и у индустрији мириса. Пресадите рунолист у долину он ће изгубити своју блештаву белину.

Планинске биљке морају издржати страховиту борбу с природом. Није редак случај да на висинама већим од 2.000 метара разлика температуре из међу делова биљака огрејаних сунцем и оних у хладовини износи 60 степени!

Са сваких нових 100 метара висине биљке губе седам дана лета тако да оно на две и по хиљаде метара траје само 30 до 45 дана. Срећом, ту је снежни покривач који у сурове зимске дане претставља јединог заштитника оскудном биљ-

ХИМАЛАЈСКИ КРИНОВИ

пољци. То је незнани биљни свет у природним алпским „стакленим“ баштама.

Од свег алпског цвећа на највећим висинама може да живи Кохов генцијан. Довољно је мало хумуса па да тај ружичасти цвет ухвати корена чак и на висини од 4.000 метара! Рунолист се такође може наћи на висинама од преко 3.000 метара а има га како у европским Алпима тако и на Хималајима, у Јапану и Сибиру. У најлепше високогорске цветове убраја се непалски крин који цвета на висинама од 2.000 до 3.000 метара и претставља искључиво хималајски цвет. За њим не заостаје много ни алпска „солданела“ која се пролећа провири својим белим звонцима свуда где напукне дебло снежни зимски покривач. Дијан је и цвет „Алдросеце вилоза“ који цвета у Пиринејима, мрењачким Алпима и планинама источне Европе. Пажњу љубитеља планинског цвећа привлачи и добро познати генцијан који расте у приземном жбуњу на висинама од 1.900 до 3.000 метара. Планинске беле рале могу као ћилими покрити велике површине. Многи алпски цветови немају имена јер расту на висинама неприступачним човеку.

У чему је тајна отпорности високогорских биљака? Према професору Фаваргеру обиље светлости у планинама убрава асимилацију угљеника и омогућује суперпроизводњу шећера. Услед ниских ноћних температура шећер се не може претворити у амидон, главну резервну биљну храну, и остаје у ћелијама. Висока концентрација шећера условљава активнију синтезу првених, плавих и љубичастих пигмената чиме се објашњава јачина боја планинског цвећа. Обиље шећера у ћелијама планинских биљака чини ове отпорним према мразу. Најзад од угљених хидрата расту врло дугачки и снажни коренови и подземни делови који служе као резервна храна.

ном свету. Док просечна температура од децембра до фебруара у Давосу на снежној површини износи 16 степени испод нуле, на 30 сантиметара испод снега она је само 1,7 степени испод нуле. Најнижа зимска температура у том делу Швајцарске спушта се на 33 степена испод нуле, а на метар под снегом она никада не износи ни део степен испод нуле. Често се у зимским месецима дубоко под снегом могу наћи зелени листови и пу-

НЕКАД И САД

Чувени финансијер с почетка 18 века Џон Ло био је један од првих који је препоручивао да се при изградњи друмова води рачуна о томе да сви имају ширину од 18 метара. Повезујући важније саобраћајнице у Француској хтео је да створи специјалан саобраћајни систем. Али његови покушаји су пропали јер је „Банка Мисисипи“ запетљана у то предузеће банкротирала. Дошнје, први друмови прекривени каменом показали су се цомбасти. Француски инжењер Трезаге долази на мисао да путовање начини удобнијим стављањем два слоја туцаног камена преко којих се полаже ред четвртстих каменних коцки. Тек тада се појављују и брзе путничке запреге и први дилижанси. Трезагов систем калдрмисања био је у употреби све до 1830 године. У то време јављају се први насили названи по њиховом изумитељу Шкотландјанину Мак-Адаму. Проналазак и све већа употреба аутомобила постављали су нове захтеве. Макадам се није показао довољно отпоран па се дошло на мисао о употреби асфалта, а затим плоча од гранита које су, истина, врло отпорне али и врло скупе. У току последњих 50 година нови захтеви довели су до нових, многобројних проналазака. Данас кад се размажени путници љуте због ситних недостатака савремених путева треба да се сете и оних друмова по којима су се не тако давно возили њихови преци.

ЗАТО ШТО СУ ЛИЧИЛИ НА ЛОПТУ...

Староседеоци данашње Француске — Гали нису умели да праве хлеб. Томе су их научили Фочани, становници града Фоче у Малој Азији који су основали Марсељ. Гали су од Фочана сазнали и за квасац. Све до Карла Великог (друга половина осмог века) у Француској нису постојале пекаре,

већ се хлеб справљао у сваком домаћинству. Пошто се пекар на француском каже „булањке“ многи су се питали како је дошло до тог назива. Изгледа најјачија претпоставка по којој та реч долази од „бу“, лопта, кугла, јер су први хлебови заиста личили на то.

КАКО ЈЕ НАСТАЛА ЈЕДНА ПЕСМА...

За време једног бала код грофице Лавалова у Петрограду 4 фебруара 1840 године, Љермонтов је дошао у сукоб са француским послаником због једне даме. Суларништво је решено двобојем, али после њега је Љермонтов, за казну, морао свој хусарски пук да замени обичним пешачким и то на Кавказу. Пошто је ово сматрано као прогонство на неодређено време Љермонтову су пријатељи приредили испраћај у кући једног истакнутог књижевника и историчара. Зграда се налазила поред једног од најлепших петроградских паркова познатог под именом „Летња башта“, чију је лепоту још употпуњавала река Нева која је протицала дуж њега. Веома несрећан што ће морати да напусти све то Љермонтов је, дуго загледао у облаке над Невом, написао једну од својих познатих песама „Тучи“ — Облаци. После овога је одмах сео у тројку која га је чекала пред кућом и пошао на Кавказ.

ШАХ СА ЖИВИМ ФИГУРАМА

Игра шаха дошла нам је са истока. Понеки људи, познати и у светској историји били су страсни играчи шаха. У Средњем веку, на богатим азијским дворевима постојао је обичај да се шах игра са живим фигурама, које су биле раскошно одевене.

Некада, на двору вијетнамског владара, поред игре шаха, преко пространих шаховских поља изводиле су се игре које су симболички претстављале космичка збивања. У симболику тих плесова биле су упућене само одређене личности. Сваки покрет и став имао је специјално значење.

Шах са живим фигурама играо се по нарочитом церемонијалу. Око заравњеног простора, подељеног на 64 поља, увек се окупљала маса радозног света. Два мандарина, као противници у игри, налазила су се са стране, под великим сунцобранима. Кад год се фигура помери, један дворанин је објављивао поље на коме се она сада налази. Шах са живим фигурама играо се на Далеком Истоку од ујутру до праг сумрака.

ознато је да се дешавају веће и мање невође приликом снимања филмова са животињама. Пре неколико година то се десило и чувеном укротитељу Жаку Рексу, који је радио у великим париским циркусима. За време једне сцене, коју је требало да одигра са својим тигром у филму „Мистерије црне дунгле“, који је сниман у Италији, Рекса је животиња напала бацивши се на њега и зарила зубе и шапе у његово тело. Али, захваљујући само хладнокрвнојности и снази, укротитељ је успео да се спасе из чељусти раздраженог тигра. Био је тешко рањен и хитно је пренет у торинску болницу. Одатле је у свом писму једном пријатељу новинару описао како се све то догодило:

„Захваљујем ти на фотосима које си ми послао. Хтео бих да теби првоме опишем шта је то уствари било: За сцену коју је требало да одиграм са једним од мојих тигрова било је све спремно. Ја сам имао да седим крај једног дрвета а тигар је требало да прође поред мене. Ову сцену понављао сам петнаест дана и све је ишло како треба. Најзад је и снимање почело.

Присутни су били фотограф, режисер и остало помоћно особље. Ту се налазио и кавез. Рекао сам им да могу пустити тигра. Сишао је са „дрвета“ али кад је требало да прође поред мене, он се изненада уплашио и напао ме. Био сам

Догодило се...

окренут леђима и кад су присутни крикнули окренуо сам се, али тигар је већ био на мени. Пао сам на леђа и хтео да га ухватим за чељуст, али он је био толико раздражен да ми је шчепао руку. Ослободио сам је, али тада ме је зграбио за

врат и стомак. Када сам из све снаге викнуо он ме је изненада пустио. Шчепао сам столицу и ударио га у главу.

Спасите ме али њега немојте дирати

Био сам сав у крви. Тигар се наново упутио према мени али ја сам већ имао нож у руци и ударио га њиме, мада нисам хтео да га убијем. Био сам страшно уморан и осећао сам се веома рђаво, али сам успео да се дигнем и пођем. Двадесет минута касније био сам у болници. Дали су ми трансфузију крви. Ранио ме је у стомак, главу, руку и бутину, али најопаснија је била рана на глави.

Сада се већ осећам боље, али смрт ми је била заиста савсим близу. Не бих желео да се тигру нешто догоди, јер ме он воли, а све се догодило само зато што се уплашио. Уосталом у сваком послу се ризикује, а у овом нарочито, па се то догађа и другим укротитељима.

У најкритичнијем моменту мислио сам на жену и децу. Срећан сам ипак што имам две ћерке које неће наследити моје занимање.“

ЈОШ ЈЕДАН СПОМЕНИК ИНСЕКТУ

С дубоком захвалношћу памуковом рилашу од житеља града Ентерпрајза, држава Алабама.

Чудно, зар не? Јер, памуков рилаш је штеточина, то је сви ма познато. Па ипак, подигнут му је споменик с натписом захвалности.

У прошлом веку годинама су се фармери америчке савезне државе Алабама и суседних држава занимали искључиво гајењем памука. Он је

био њихов једини извор прихода и живота. Међутим, 1915 године, на плантажама памука појавила се веома опасна и прождрљива штеточина: мексички памуков рилаш, инсект мркосомасте боје, покривен grubим бledoжуктастим длачицама с дугом, танком и свет длацавом рилицом.

Већ прве године рилаш је уништио у Алабама већи део струкова памука, Идуће године, упркос заштитним хемиским мерама, нанео је још више штете. Фармери су покушавали да се боре с њим, али су најзад пали у очајање и одлучили да више не гаје памук. То није била лака одлука и до ње није дошло на пречац. Постепено, све већи број фармера стао је да уместо памука сади повртарске културе и гаји стоку. То се показало веома рентабилно. На њивама где је некад растао памук, почела се појављивати дегелина, кукуруз, шерна трска. Нарочито се интензивно стао гајити кикирики. Свака година доносила је све бољу жетву и све више новца. Тада је један од фармера — члан општинског већа града Ентерпрајза — предложио да се „кривицу“ памуковом рилашу који је натерао фармере државе Алабама да почну са гајењем уноснице пољопривредне културе, подигне споменик. Његов предлог био је једногласно прихваћен и ускоро је у центру града Ентерпрајза постављен споменик овом ружном инсекту-штеточини.

Невероватно али истинито

У аустралиском граду Керису заведен је порез на луксуз за — алигаторе. Наиме, у овом граду многи становници држе алигаторе као домаће животиње или као живе украсе у својим баштама.

Поред „дадиња за бебе“, које за одређену награду чувају децу кад родитељи увече негде изиђу, у Америци су се недавно појавиле и такозване „дадиње за краве“. Кад неки од фармера треба да напусти имање и отпутује на дан-два, телефоном позвана „дадиња за краве“ сместа долази на фарму да преузме бригу о кржавама.

Да би избегао бурне „лоздраве“ своја два пса-бернардинца који би се сваког јутра буквално сручили на његову постељу, један француски композитор, чије име штампа префуткује, одлучио је да оваквом стању учини крај. Своју одлуку спровео је у дело тиме што је своју постељу пренео у — штенару.

У јужноафричком граду Јоханесбургу ухваћен је недавно мајмун који је на једном прсту своје длаком покривене руке имао широк златан прстен. Још до данас није развијено како је мајмун дошао до овог скупоцених украса.

НАЈТЕЖА ПАЛИЦА

Индијанци племена Крахо прослављају неке своје празнике штафетним трчањем. Палице, које тркачи предају један другом, разне су величине и од разне врсте дрвета. Догађа се да тркачи предају као „палицу“ грану палмовог дрвета тешку и до 100 килограма.

ЗНАТЕ ЛИ ШТА СУ ПЕМИКАН И ЏЕРКИ

Давно пре доласка првих „бледолик“ у Нови свет, Индијанци из канадских прерија познати по златној конзервисања меса. Још тада су пемикан и џерки били њихови омиљени специјалитети чију су вредност признали касније, кад су их пробали, и Европљани.

За припремање пемикана потребно је доста времена. Најпре се месо буфала осуши и надими изнад ватре, а затим се, трећем помоћу каменова, претвори у прах. Таква маса меса се с машином и нарочитим бобичастим плодовима претходно осушеним на сунцу. Том „пастом“ којој бобице дају изванредно пријатну арому, пуне се комади сувих црева дугачких дванаест до шеснаест палица. „Кобасице“ се затим опет суше. Пемикан, који се припрема на овај начин, дуго задржава свој првобитни укус под условом да се чува на зрачном месту.

Друго омиљено јело канадских Индијанаца — џерки — постало је наше суво месо. После сваког успешног лова Индијанци, који увек мисле и на будућност, спремају џерки. Месо се исече на уске и дугачке каишеве или, пак, на танке округле „шницле“ које се обесе о такозвану решетку за сушење, изнад тихе ватре на коју се набацају добро осушене гране врбе или тополе. Месо се тако „дими“ свега два до три дана, а затим се чува у врећицама обешеним о највише гране дрвета. Занимљиво је да Индијанци припремају ово суво месо без соли и да се оно, упркос томе, може чувати више од годину дана.

ПРВЕ БОНБОНЕ

Бонбоне су се у Европи почеле правити чим се појавио и шећер — почетком 13 века.

У почетку оне су врло примитивно справљане и постале су финије тек у 15 и 16 веку. Француски краљ Франсоа I имао је обичај да њима награђује уметнике који су украшавали његове дворце у Лувру и Фонтблеу. Уведена је и мода да за време обеда тањир са бонбонама буде на столу.

Све лепе вазе на двору Анрија IV биле су пуне бонбона и ушећереног воћа.

Доцније су се бонбоне почеле трошити по целој Француској али су и тада још биле врло скупе. Најлепши поклонили су ушећерени бадеми, ушећерено воће и чоколада. Сви ти слаткиши су служени у дивним скупоценим бонбонијерама.

И НА ТО СЕ КЛАДЕ

Већ 40 година сваког пролећа хиљаде становника Аљаске кладе се у које ће време почети да се ломи лед на реци Танани. Ове године је у клађењу учествовало 170.000 Канађана из области Јукона. Један веома сложен апарат одређује кад ће лед почети да пуча, и овога пута означио је 8 мај у 11 часова и 26 минута. Овогодишњи победник је постао богат — један долар улога донео му је добит од преко 8.000.

Ripley's... ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

3 ГЕНЕРАЦИЈЕ КОЈЕ СУ ПОДЕЛИЛЕ ИСТУ СУДБИНУ

ХОАО КАРБАЛИНО ИЗ ПОРТА (ПОРТУГАЛИЈА) РОДИО СЕ 19-ОГ ФЕБРУАРА ИСТО КАО И ЊЕГОВИ ОТАЦ И ДЕД И УМРО ЈЕ 19-ОГ ФЕБРУАРА КАО И ЊЕГОВИ ОТАЦ И ДЕД СВА ТРОЈИЦА УМРЛИ СУ НА 78 РО-БЕНДАН

© 1959, King Features Syndicate, Inc., World rights reserved.

ЗЕЛЕНЕ ОВЦЕ

ИЗ БАРАНКОГА, У ПОРТУГАЛИЈИ, НА ЛЕДИМА ОВАЦА ФРАНЦИСКА ПУЛИДА ПРОКЛИЈАЛО ЈЕ СЕМЕ ТРАВЕ ЧИЈА ЈЕ ЗЕЛЕНА БОЈА НАДВЛАДАЛА БЕЛУ БОЈУ РУНА

ГРБ ПОРОДИЦЕ КОРТЕНИ

421 ГОДИНУ НОСИ НАТПИС „ГДЕ ЈЕ ЗЛО-ЧИН? ШТА ЈЕ УЧИНИО?“ КАО УПОМЕНУ НА 11-ОГ ВОЈВОДУ ОД КОРТЕНИЈА КОГА ЈЕ ХЕНРИ XIII НЕВИНОГ ПОГУБИО

ХРАМ АТИНЕ НИКЕ У ГРИКОЈ РЕКОНСТРУИРАН ЈЕ 1835 ГОДИНЕ ИСКЛУЧИВО ОД ИСТОГ ОНОГ МАТЕРИЈАЛА КОЈИ ЈЕ БИО УПОТРЕБЛЕН ЗА ЊЕГОВО ГРАЂЕЊЕ 480 ГОДИНЕ ПРЕ НАШЕ ЕРЕ — ИАКО ЈЕ СТАРИ ХРАМ БИО РАЗРУШЕН 1690. А МАТЕРИЈАЛ УПОТРЕБЛЕН ЗА ГРАЂЕЊЕ ЈЕДНЕ Тврђаве КОЈА ЈЕ НА ТОМ МЕСТУ СТАЈАЛА 145 ГОДИНА

ТЕЈТУН САЈКС (1772-1863)

ИЗ СЛЕДМИРА (ЕНГЛЕСКА) РЕШЕН ДА ПРИСУСТВУЈЕ ДВЕМА КОЊСКИМ ТРКАМА ОД КОЈИХ СЕ ЈЕДНА ОДРЖАВАЛА У АВЕРДИНУ, У ШКОТСКОЈ, А ДРУГА У ДОНКАСТЕРУ, У ЕНГЛЕСКОЈ, ПРЕВАЛИО ЈЕ НА КОЊУ ПУТ СЛЕДМИР-АБЕРДИН-ДОНКАСТЕР ДУГ 1082 КИЛОМЕТРА ЗА СВЕГА 6 ДАНА ЧИТАВ ТАЈ ПУТ ПРЕВАЛИО ЈЕ НА ИСТОМ КОЊУ

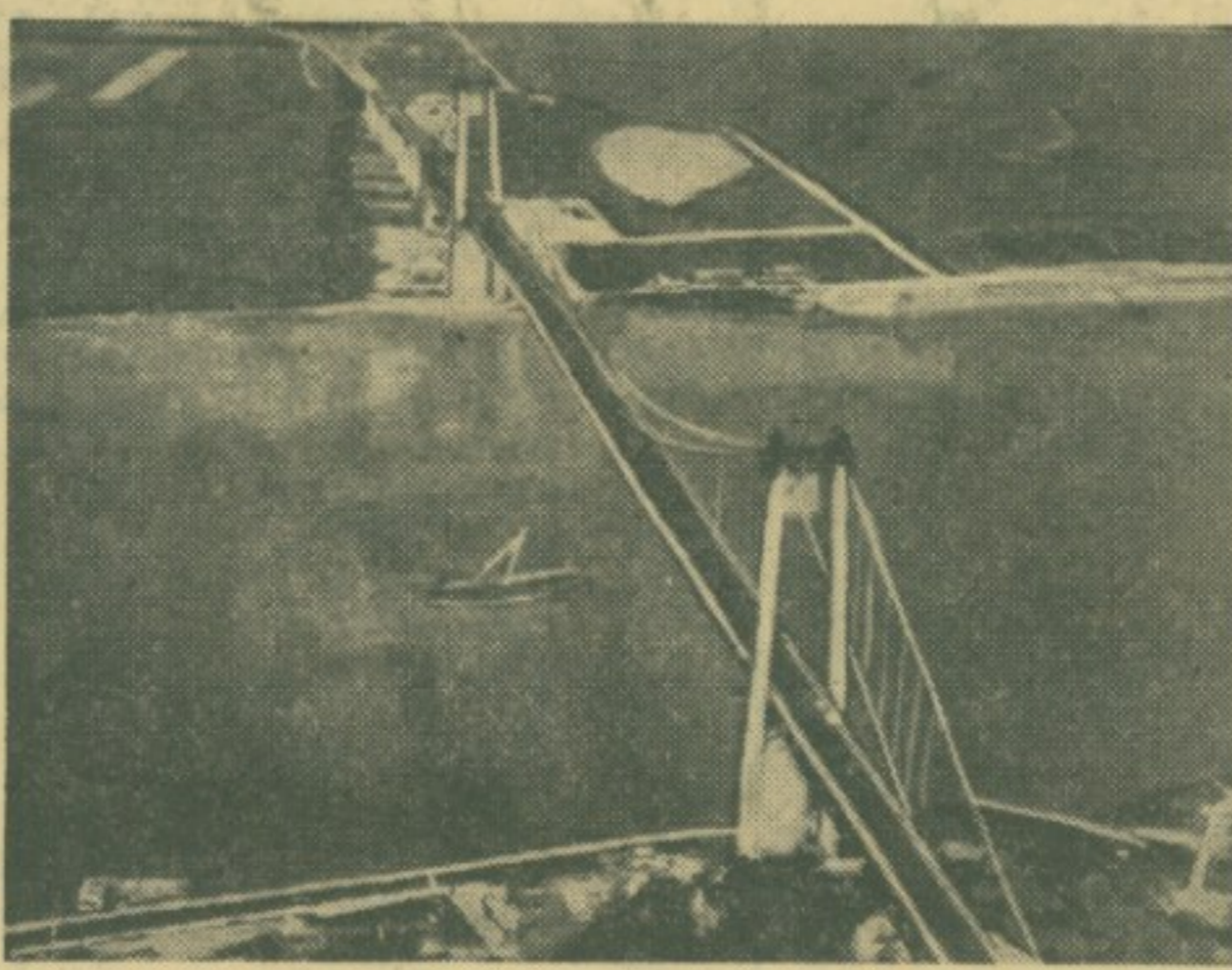

ДРВЕНЕ ТАЊИРЕ ОД УТИСНУТОМ „МАРИСКОМ ФОРМУЛОМ“ МОРАЛИ СУ ЗАКОНСКОМ НАРЕДБОМ ИЗДАТОМ 1742 ГОДИНЕ, ДА ИМАЈУ СВИ НЕМАЧКИ ГРАДОВИ КАО ЗАШТИТУ ОД ПОЖАРА

ВИСЕЋИ МОСТОВИ

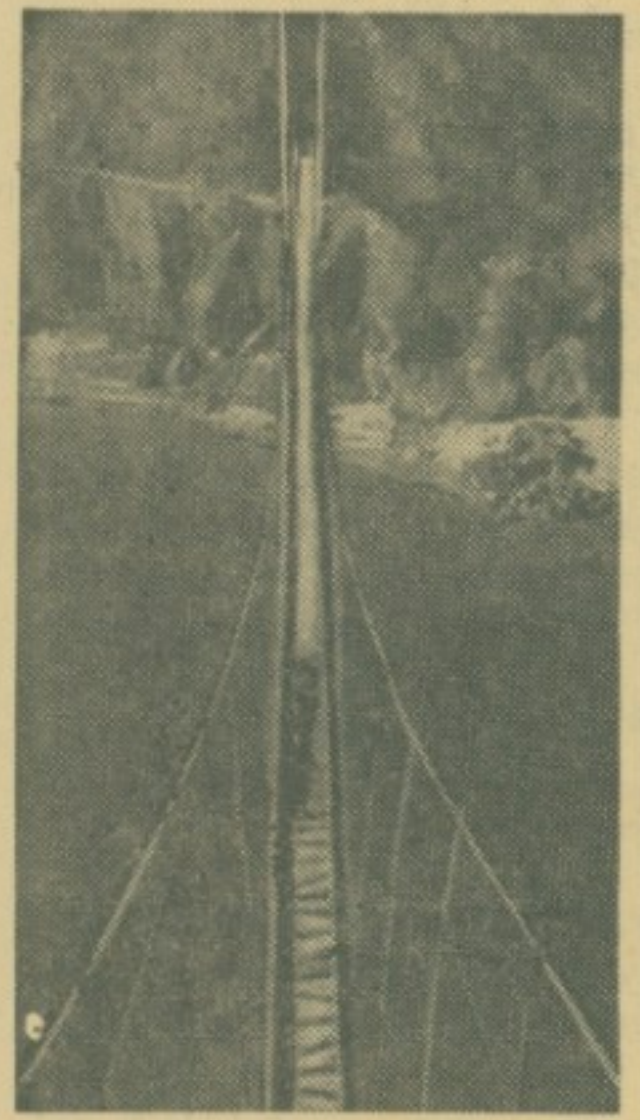
Као што се бележе рекорди у спорту: у дубини роњења или висини лета, тако исто постоје рекорди у дужини висећих мостова. Ти витки, затегнути путеви изнад великих вода заносили су одувек путнике и одушевљавали статистицаре. Висећи мостови долазе у ред најлепших остварења грађевинске технике. Постоји седам типова висећих мостова — почевши од најмањег у Кобленцу чији је висећи део дуг само 123 метра па до оних цинковских у Америци код којих коловоз достиже дужину од преко једног километра. Познат је по дужини и један у Квибеку од 549 метара и у Сиднеју чији распон износи 504 метра. Од свих висећих мостова најдужи је Голден Гејт у САД чији висећи лук има дужину

од 1280 метара! Два кабла која носе мост дуга су по 2540 метара, пречник им је један метар и тежина премаша 35.000 тона или пет пута Ајфелову кулу! Сваки кабл састављен је од 25.572 челичне жице и може да носи терет од 400.000 тона или шест цинковских прекоокеанских бродова. Стубови који носе каблове уздижу се 230 метара а усађени су 27 метара у земљу. Укупна дужина моста износи 2825 а ширина 27 метара. Изнад Сене код Танкарвила недавно је завршен највећи висећи мост у Европи, дуг 1.400 а висок 51 метар, са висећом траверзом над водом од 608 метара. Најскупији до данас изграђени мост је Макинак који спаја језера Мичиген и Хјурон. Његов висећи део је дуг 1188 метара а његова ће изградња стајати 78 милиона долара.

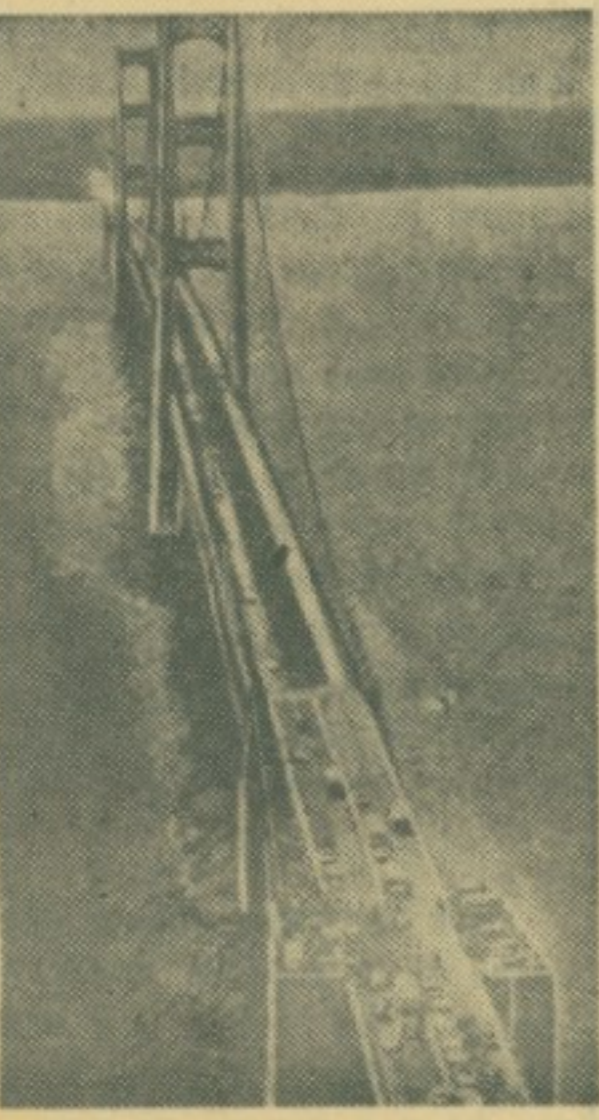

МОСТ КОД ТАНКАРВИЛА ИЗНАД СЕНЕ

Најшири и један од највећих висећих мостова на свету је мост Џорџа Вашингтона у Њујорку. Преко њега је постављено пет железничких пруга и седам паралелних коловоза за аутомобиле. Висина моста износи 73 метра, а лук једног од најдужих бетонских надвожњака 700 метара. Пројекти изградње нових цинковских висећих мостова су сасвим у складу са достигнућима савременог доба. Већ су одобрени кредити у износу од 320 милиона долара за изградњу једног таквог моста изнад реке Хадсон у Њујорку чија ће траверза бити дуга 1300 метара а висина 72 метра. Темелји стубова ће се налазити 100 метара под земљом. У Шкотској ће ускоро почети изградња висећег моста дугог 1067 метара. Пројекти мостова између континента су најфантастичнији од свих. Шпански инжењери су припремили пројект моста који ће преко Гибралтара спајати Европу и Африку; дужина ће му износити 25 километара а висина стубова 400 метара! Најдужи пут који је у ствари цео начин од мостова и надвожњака, изнад језера Почертрен у Луизијани, има 38 километара.

МОСТ НА РЕЦИ КОЛОРАДО ПОТСЕЋА НА МОСТОВЕ НАПРАВЉЕНЕ ОД ЛИЈАНА

ЗА 8 МЕСЕЦИ ПЕРЕКО МОСТА МЕКИНСКИ ПРЕШЛИО ЈЕ 473.000 ВОЗИЛА

ЖИВОТ ЈЕДНОГ МОЉЦА

Од свих инсеката који се хране лишћем дивље и питоме лозе можда је најинтересантнији мољцац прокрис (Harrisina americana) који живи у Северној Америци. Мали број људи га познаје јер га светлост не привлачи. Пошто презими у добро сакривеној лутки он излети из ње у другој половини јуна. Ускоро после тога тражи лишће на коме би положио јаја, а она су готово кокаста и провидна, зеленкасте боје. После неколико дана из ових јаја излегу се мале бледозелене ларве, отприлике двоструко дуже од јаја из којих су изишле. Одмах се построје једна поред друге и почну да грицају лист напредујући у облику лепезе све док га потпуно не оголе и од њега не остане само петељка преко које прелазе на нови лист.

Али, услед овога им се поремети ред. На новом листу ларве се распореде по ивици и крећу се према стабљини где се опет сакупе. Испочетка једу само меке делове листа, а касније и његове жиле. Као и друге гусенице и ларве прокриса мењају кожу јер им при рашћењу стара постаје тесна. За време те промене оне престају да једу и беспомоћне су неколико дана. Тада се обично појављује њихов највећи непријатељ — буба-војник (Stiretrus anchorago fimbriatus). Ова црна и наранџаста буба уништава огромне количине ларва и винопрадари су пресрећни кад се она појави јер помаже да се у природи одржи равнотежа. Почетком јула преживеле ларве прокриса већ достигну пуну величину: близу два сантиметра а боја им је сумпорно жута са црним тачкама. Десетак дана доцније постају мање друштвене — напуштају лишће винове лозе и траже место где ће да се учувају. Убрзо потом се претворе у лутке мрке боје, а две недеље касније из њих изиђу нове генерације мољаца. Кад се она развије лето је већ поодмакло, али вегетација је још бујна и лишће винове лозе се опоравило од ранијих оштећења. Тако нови мољци могу да снесу јаја и за њихове ларве је обезбедена храна. Лишће заражено филоксером мољци прожривају избегавају врло вешто јер оно, изгледа није добра храна за ларве.

РАНИ ПОБОРНИК...

Прво дело Доситеја Обрадовића „Живот“ (1783) наишло је на добар пријем код „мислених“ људи онога времена. Али је ипак побудно различите полемике онај део где саветује своје савременике да је боље давати новац уместо за издање звонара на издавање одобраних превода (он тада, изгледа, није веровао да се могу написати и добри оригинали), слати омладину у стране земље на школовање да би после били учитељи у својој, и нарочито отворати школе за мушку и женску децу. Интересантно је да се он већ тада заузимао специјално за школовање девојчица и препоручивао да и оне уче историју, земљопис, логику и моралну философију. Али нису сви ово дело хвалили као руски генерал Зорић, пореклом Србин, који је у знак захвалности за послата четри „егземплара“ књиге одговорно Доситеју писмом пуним комплимената и позивом да му дође у походе. Било је и оних који су га нападали и то нарочито због поменутих савета. Једно писмо с потписом „Серафим“ било је прегнуто грдњи и чак претњи.

ДЕЦА И ЖИВОТИЊЕ

„Будимо пријатељи“ — рекла је једна девојчица „Перици“, малом арапском коњу од 4 године. „Перица“ је био сагласан и потврдио пријатељство тиме што је пристао да једе из руке своје нове пријатељице.

„Хоћеш ли да будемо пријатељи, госпођо корњачо, и да опробаш да ли је моја салата укусна?“ — упитала је друга девојчица ову животињу. А ова много мање страшна него што изгледа у први мах, извукла је стидљиво своју главу из тврдог оклопа да би пробала лише салате коју јој је пружио ручица трогодишње девојчице.

Једино богомољка, веома опасан инсект, није пристала на пријатељство са овим дечаком. Утолико боље, јер је она једно од најопаснијих и најкрвочланијих створова према коме су велики тигар, морски пас и сличне звери сасвим „ланци“.

Још почетком 8 века у Јапану је створен култ мача, и, ево, и после дванаест столећа та традиција није угашена. Познато је преко 12.000 имена ковача који су од овог некадашњег витешког оружја успели да створе праву уметност. И зато, није чудо што се у многим музејима света и приватним збиркама јапански мачеви чувају не као ратни трофеји, већ као драгоцени уметнички предмети. Још 704 године неки јапански ковач је направио мач и на његовој оштрици утиснуо иницијале свог имена, што је друге побудило на конкуренцију и омогућило израду мачева до са вршенства.

Зашто је мач тако популарно оружје у Јапану? Ономе ко мало боље прелиста историју земље Империје Сунца одмах ће постати јасно. У време феудалне поцепаности народ је живео у сталном страху од разбојничких банди. Разбојници су често пресретали и пљачкали богате трговце, а било је случајева да се опустоше читави насеља. Тада су се по друмовима Јапана могли видети и многи племићи који су понекад узимали у заштиту народ и борили се против пљачкаша. Ти витезови луталице, названи самурајима, увек су носили пар мачева. За време рата самурај би на левој страни носио дуг мач (тачи), а за појасом је имао заденут краatak бодж. Када је био обучен у грађанско одело самурај је носио другу врсту мачева: дуг (катана) и краћи (вакидзаши).

Самурајски мачеви се разликују како по својој дужини,

тако и по оштрици и правури на самом сечиву и канијама. Резбарије на мачевима су достигле домет праве уметности. Интересантно је да мачеви израђени пре много векова ни-

припада. Ако се узме у обзир и мистика којом је заоденут цео овај култ самурајских мачева, онда је јасно да лаж не може да упозна све његове детаље. Али сама техника израде мачева је значајна: прво избор отпорног челика, затим политирање и оштрење сечива које је пролазило кроз три фазе и најзад гравирање.

Сваки самурај хтео је да има најбољи мач, јер врло често у дуелу два искусна борца побољшава је онај чији је мач боље. Зато су самураји од ковача тражили савршенство у раду. Готове мачеви су испробавали секући дрво или ударајући оштрицом о камен.

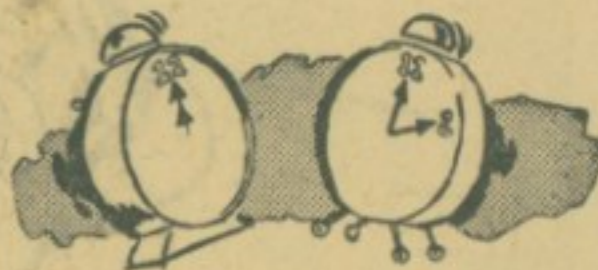
Обраћана је нарочита пажња на изглед самог мача. Украсна дршка и каније мача показивале су стални углед и отменост његовог господара. За њих је употребљавано разно скупљено дрво, слоновача, племенити метали и драго камење. За резбарије на самом мачу, као и на његовим коришама коришћени су разни мотиви, али најчешће су то биле главе аждаја и крилати змајеви, као и разне митолошке сцене. Као најпознатији мајстори мачева сматрани су Утамаро и Харунобу који су уједно и оснивачи познатих школа ковача крајем осамнаестог века.

И данас, после дванаест векова, иако је мач као оружје већ давно превазиђен, он је остао ипак као један симбол витештва који краси многе јапанске куће, и чува се заједно са предањем и легендама о његовом постанку и историји.

МАЧЕВИ

САМУРАЈА

С А Н У СЛИЦИ

У ТОКУ ЈЕДНЕ НОЋИ ЧОВЕК ПРОСЕЧНО САЊА ДВА ЧАСА.

ВЕОМА СЕ РЕТКО ДОГАЂА ДА СЕ У СЊУ „ДОЖИВИ“ ОСЕЋАЈ УКУСА ИЛИ МИРИСА.

ШЕЗЕСЕТ И ЧЕТИРИ ОТСТО СВИХ СНОВА ПРЕТСТАВЉАЈУ СТРАШНЕ И НЕСРЕЋНЕ ДОГАЂАЈЕ.

ДЕЧЈИ СНОВИ НАЈЧЕШЋЕ СУ „ИСПУЊЕЊЕ“ СВАКОДНЕВНИХ И ОБИЧНИХ ЖЕЉА.

Бим и Бум
by JOE MUSIAL

А САД ВЕЖБАЈТЕ, ЈЕР САМО ВЕЖБАЊЕМ ПОСТАЈЕТЕ ПЕРФЕКТНИ... ШТА ПЕРФЕКТНИ?

ПЕРФЕКТНА УВРЕДА ЗА ВЕЛИКОГ ПАГАНИНИЈА!!

БРАТЕ, ИМАШ СТРАШАВ СЛУХ! БОЉЕ ИТО НЕГО ДРЕВЕНУ ГЛАВУ!

КЛАДИМ СЕ ДА БИМО НАС ДВОЈИЦА МОГЛИ ДА КОМПОЗУЈЕМО ПЕСМЕ! ЗАШТО НЕ!

ОХ, ЗАР ИМА ДОБРИХ СЕНАВИЦА БЕЗ ПЕСКА... ЗАГРАВИ, БРАТЕ!

ОХ, ЗАР ИМА СТРОГОГ ЛИЦА БЕЗ БОРА! ТО ТИ СЕ НЕ СЛИКУЈЕ!

ОХ, ЗАР ИМА ДОБРИХ ЦИПЕЛА БЕЗ ЧВОРОВА! ОВО ТИ ЈЕ ПА-МЕТНО!

ОХ, ЗАР ИМА ЛЕПЕ ПЕСМИЦЕ БЕЗ ЛЕПОГ ЗАВРШЕТКА?

ОХ, ЗАР ИМА... ОХ, ЗАР... УХ-ОУ! ШТА?

ОХ, ЗАР ИМА ЛЕПЕ ПЕСМИЦЕ БЕЗ ЛЕПОГ ЗАВРШЕТКА?

„Рецепт“ за драго камење

Кварц је основа полудрагих каменова као што су оникс, ахат и аметист. Он може да се користи за израду успешних имитација. Ево шта је потребно да се изради један дијамант: 4 дела кварца, пет делова црвеног оловног оксида и један део калијум карбоната. Све то се помеша и истопи а онда остави да се полако хлади. За рубине и сафире потребна је иста мешавина, само треба додати одговарајуће боје.

ЕСКИМСКА МУЗИКА

Стара, аутентично ескимска музика је уствари песма са игром уз пратњу јединог инструмента, неке врсте бубња који је само са једне стране прекривен кожом. У правом смислу то и није пратња, јер је она сасвим супротна по ритму од саме мелодије песме. А и она почиње прво речитивом, затим прихвата солиста, а онда упада женски хор са својим веома гласним али реским и високим тоновима. За то време мушкарци играју потскакујући у месту и повијајући тело напред и назад уз повремено узвикевање.

Како су добили име

Гај Плиније Старији (23—79), римски природњак, енциклопедиста и писац, био је познат својим савременицима као високи функционер римског царства. Међутим мало је њих знало да је Плиније све док није погинуо испитујући једну вулканску ерупцију, своје слободно време посвећивао научном раду и писању. Непосредно пред смрт завршио је већи део рукописа који је до данас постао чувен као његова „Природна историја“.

У свом делу Плиније је обухватио многе предмете, укључујући и створења којима је дао име animal insectum. Уствари реч insectum не потиче од њега, јер су је још раније посматрачи природе поменули као insectae, што означава животиње чија су тела усечена у средини.

Један лекар је 1522 године превео све његове радове о природној историји на енглески језик. Тада је реч insect постала именица и од 1601 године потпуно примила право постојања.

ЗЕЦ ПРОТИВ КОНЗУЛА

Сујеверје је у животу људи Старог века играло велику улогу, можда ништа мању но у мрачном Средњем веку. Свауда и на сваком кораку „вребала је опасност“ и, ако се човек оглуши о помену „вишних сила“, може се надати само несрећи.

Када су се у староримском сенату изненада појавили мишеви, Фабије Максим се одрекао диктаторства јер, како се веровало, појава мишева претсказивала је помор, смрт, разарање. Зец који је пресекао пут конзулу Фламинију био је узрок његове оставке на положај заповедника римске коњице. Зец исто као и миш, претсказује велику несрећу, — веровали су Римљани.

Није тешко замислити у коликој су мери и на које све начине римски државници искориставали сујеверје за своје политичке интриге или у борби за власт и потчињавање народа.

Нарочити положај заузимали су у старом Риму професионални врач — аугури — који су претсказивали будућност према криковима и лету птица, или распореду унутрашњих органа жртвених животиња. Успех или неуспех неког подухвата зависео је, по тврђењу аугура, од тога како кокошка зобље зрнење: халапљиво или полако. Разуме се да ништа лакше није било него кокошку-пророчицу прет-

ходно добро нахранити и — ето несреће.

Све до наших дана сачувао се израз „аугурски осмех“ — осмех човека који се потсмева лаковерној жртви.

Аугуре су разобличавали још и њихови савременици; њима се потсмевао и познати говорник и државник Цицерон. И државник Катон није много ценно њихова претсказања. Прича се да је јед-

ном дошао Катону неки римски грађанин и са ужасом му испричао да су му ноћу пацови изгризли сандале а то, по тумачењу аугура, значи блиску и страшну несрећу. Катон му је на ово одговорио:

— Умири се, пријатељу, јер случај који си ми испричао не претсказује ништа рђаво. Други би ствар већ била да су твоје сандале појеле пацова!

МАДАМ ЛЕНОРМАН И ГОСПОДИН НОСТРАДАМУС

Римски аугури имали су у каснијим вековима многобројне наследнике. Међу најпознатије, вероватно, спада чувена гатара мадам Ленорман (1772—1843). Она је била оно што се зове „врачара вишег друштва“ и приче о њој преплавиле су читаву Европу. Њена књига „Необична претсказања за 19 век“ била је преведена на многе језике. А шта је претсказала „велика гатара“? Ево неколико њених пророчанстава узетих насумце: „Кинески војсковођа Чин-Чан-Чун-Пантифрун (?) победиће петнаест европских држава; „биће от-

на материјалне резултате својих „пророчанстава“.

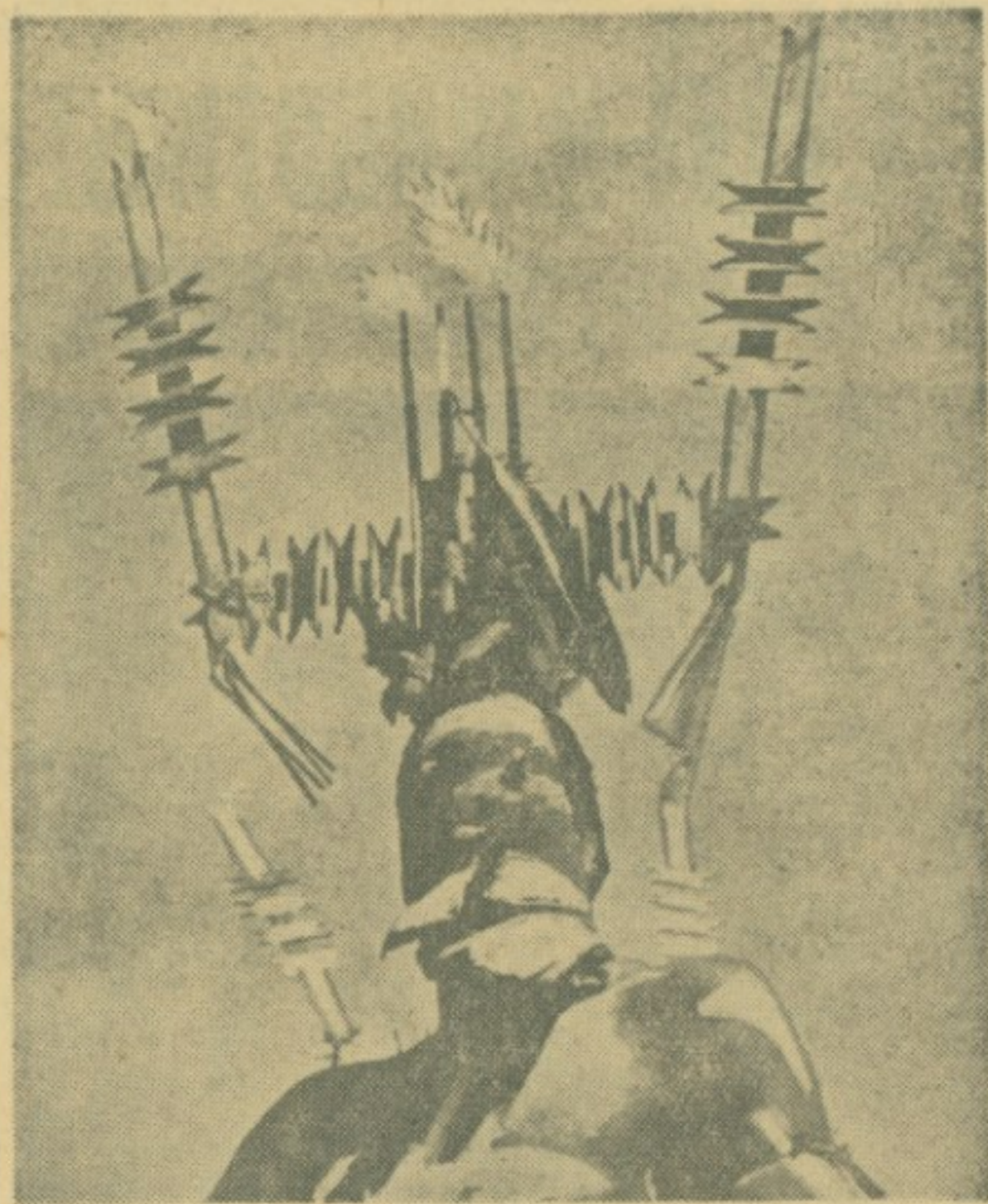
Међутим, познат је и један такав случај кад се „претсказање“ једног „пророка“ испунило. Догодило се то у 16 веку, у Француској, у граду Пусену. Ту је један пустиловластолог по имену Нострадамус решио да, како се то каже, згрне паре. Објавио је сензационално пророчанство изјавивши да ће у тачно одређени дан читав град бити уништен огњем. И стварно, одређеног дана у граду је букнуо пожар. Избегумљени грађани ухватили су на месту преступа паликућу — самог астролога. Судили су му и осудили га на смрт.

кривен десети континент на свету“; „пронаћи ће се средство које ће људски век продужити на тринаст година“ итд. Као што и сами погађате ниједно од тих пророчанстава није се испунило нити се, природно, могло испунити. Али и поред тога мадам Ленорман је згрнула огромно богатство. Она се није могла пожалити

Тајна крокодилских суза

Зашто крокодил „плаче“? Постоји веровање да овај опасни месождер плаче из тобожњег сажаљења према својим жртвама. На основу тог веровања је и постала иронична изрека „крокодилске сузе“. Недавно су два научника биолога, Шведанин Фенге и Американац Нилсон, скинули с крокодила оптужбу да је лицемеран. Они су утврдили да се заједно са сузама крокодили ослобађају вишкова соли у организму.

ЈЕДАН ОД БОГОВА

Када се Мескајеро Индијанци из Новог Мексика у Америци окупе за извођење својих светих „спиритуалних игара“ они не воле непознате гледаоце, још мање фотографе. Једноме је ипак успело да из прикрајка сними ову „главну фигуру“ у њиховим древним церемонијама — једног од четири велика бога: севера, истока, југа и запада.

ЗА ДЛАКУ...

Професионалне бициклисте бије глас да радо замкуре када је у питању победа. Али као у свему тако и у овоме има часних изузетака. Ево једног:

У завршном бициклическом митингу у бриселској Палати спорта у спринту су возили упоредно Белгијанац Де Бакер и Јан Дерксен, и овај други је проглашен за победника. Вишеструки светски првак, који већ 25 година такоређи вози на свим великим тркама, изјавио је одмах жирију да је судија на циљу погрешно оценио — његов противник је за ширину гуме прешао пре њега преко траке. Само на основу ове изјаве извршена је измена у редоследу.

Од корњаче до сателита

У давна времена неки народи веровали су да је Земља равна плоча, да је на леђима држе четири слона који стоје на финовској корњачи. Славни грчки песник Хомер мислио је да је Земља избочена плоча окружена океанима. Други су мислили да је Земља само онај простор на коме они живе. Питагора је био први који је рекао да Земља има сферни облик. Међутим, недавно, захваљујући вештачким сателитима утврђено је да Земља има облик крुшке, разуме се, грубо речено.

**СНИМА
ЗИМА**
КАО
ФИЛМСКА
ЗВЕЗДА

ЧУДНО! КО БИ РЕК'О
ДА У ПУСТОЈ ПУСТИЊИ
ОВАКО КЛУЧА ЖИВОТ!
СНИМАЈ, СПИРО!

УФ! ДА И ЈА
ПОДБРУСИМ
ПЕТЕ! БИЛА
БИ ШТЕТА ДА
БУДЕМ ПОЈЕДЕН
ПРЕ НЕГО ШТО САМ
СЕ ОГРЕЈАО!

КУДА
СУ
НЕСТАЛИ?

САКРИ СЕ!
ЗАКОПАЈ СЕ
У ПЕСАК ИНА
ЧЕ КЕ ТЕ СТЕП
СКИ ВУК
ПРО
ЖДРА
ТИ!

ОЈАЈНА ИДЕЈА...
ТО ЗАКОПАВА
ЊЕ У ПЕСАК!
БИКЕ МИ
ТОГЛО К'О
У ПЕКИ!

ПОЖУРИ!
ДОК ТИ
РАЗМИШЉАШ
ОДЕ ТИ И
ГЛАВА
И РЕП!

ПЕСНИК

Луки Ботићу, Сплићанину, песнику и родољубу, данас се мало говори. Ни у школским читанкама он није добио оно место које заслужује и као најбољи песник свог времена, и као личност јер он је био носилац племенитих идеја, јединства и братства наших народа, борац против предрасуда, нарочито верских. Као један од најслободомислијих хрватских песника, он је и своју песничку машту подредио идеалима зближења Хрвата и Срба. Своју велику песничку приповетку, коју је назвао „Биједна Мара“, он, Хрват, Сплићанин, да би показао своју љубав према српском народу, написао је хрватском, „старим словенским писмом које треба да уједини сву једнокрвну браћу“.

Син тежак и тежакине, по томака некада угледне грађанске сплитске породице, али оронуте у борби с јачима, Лука Ботић се родио у Сплиту крајем јануара месеца 1830 године. Имао је деветоро браће и сестара, а мајка је била главни радиша у тој многољудној породици — издржавала је готово сама, и то прањем рубља. Мучни су то дани били и за Лукино детињство и за целу породицу. Никада их он није заборавио, као ни своју добру и радну мајку.

У својим приповеткама опевао је свој родни Сплит, чију је слику верно носио до краја живота у сећањима. Опевао је Марјан — „самотну планину, поред Сплета, поред жива града“, а наполе сам Сплит „бијелога лабуда, зеницу приморску и цвијет градова“. За њега је Сплит био „каранфил приморски“ и „колевка премила“ у којој је провео прву своју младост. Кад је био далеко од њега, у равној Славонији и њеној питојој Баковштини, он није могао, кад год би помислио на њега, да се од поноса не узне се „кано днјете новом одорцом“. Неизмерна је била његова љубав према родном граду.

У Сплиту је Лука Ботић завршио гимназију. Школовао се тешко, јер мајка није могла да заради и за његову школарину. Ни хаљина није имао које одговарају „пристојном љку једне старе гимназије“. Да би се ипак некако одржао у гимназији, он је уз ситну награду помагао школском служитељу: био потркуша и гимназиски вратар. И поред свих незгода Лука је успео да заврши целу гимназију, и да потом пређе у задарску теологију (богословију) која је у то време била на главу јер су је похаљали младићи из целе Далмације.

Многи од њих истакли су се као родољубиви радници у далматинском националном покрету, коме је била сврха да докаже како је Далмација словенска и да о њеној судбини треба да решавају сами Хрвати.

Због својих родољубивих идеја, које су биле потстакнуте нарочито револуционарном 1848 годином и догађајима са њом у вези, Лука Ботић, активнији од осталих својих другова, био је истеран већ

са прве године задарске богословије.

А ипак она је за њега била врло значајна. Дуге је часове проводио са својим друговима у разговорима о јединству нашег народа, о лепотама народног стваралаштва и о потреби да сваки млади човек пође у народ и да га припрема за ослобођење. Млади студенти задарске богословије нападали су се тада јединим источником народне снаге и стваралаштва — Вуковим народним песмама. И заветовали се да се „расеју ширином народном“, а у првом реду да пођу „у Србију, у земљу слободну“ где ће се надахнути слободом.

★

Истерани студент задарске богословије упутио се ка Србији, кроз Далмацију, Херцеговину и Босну, па преко Дрина до Београда. Како се сналазио на путу кроз Босну и Херцеговину, није нам самим познато. Али оно што се може наслутити, указује да је свуда налазио на сусретљив свет, не само међу Србима и Хрватима него и муслиманима, а нарочито у Сарајеву.

Међутим, Србија, притиснуто владом Александра Карађорђевића, остала је хладна према ватреном родољубу из Сплита. Једино је песник Матија Бан пружио гостопримство Луки Ботићу „једном љку из Сплита који је у Београд дошао да види шта се ту ради“ — како је забележе-

БРАТСТВА

апсолутизмом, оличеним у министру Баку, и ђаковачки бискуп је тражио од својих чиновника да положе заклетву „цару и аустријској круни“. И њу су положили сви чиновници да би сачували хлеб, осим Луке Ботића, који је остао веран својим родољубивим идејама. Аустрију је сматрао највећим и најподлијим непријатељем окупираних народа, нарочито словенских, који су се нашли у њеном вештачком склопу. То је било 1860 године, кад су се тек рађале „демократске“ реформе у аустријској царевини — али које су се ускоро извргле на штету Хрвата и Срба, и осталих словенских народа у тој „проклетој ћесаровини“. Лука Ботић је остао без службе, са тешко болесном женом и тек рођеним дететом, али несаломљив и доследан.

★

Када је ускоро у Загребу сазван хрватски сабор, који је требало да решава многа судбонсна питања, у Бакову је изабран за посланика Лука Ботић. Тако је један Сплићанин у далекој Славонији изабран за народног посланика, сједињујући тако у свом избору најјужнију и најсевернију хрватску покрајину. На хрватском сабору у Загребу, 1861 године, чула се Ботићева реч, која је штитила заједничке интересе хрватског и српског народа. У свом говору он је изнео не само своја лична најдубља уверења у погледу Аустрије, него и тешке прилике

хрватског и српског народа у земљама „Троједне краљевине“.

У то време Лука Ботић је био већ познати песник, прослављен својим поетским приповеткама „Побратимство“ (1854) и „Биједна Мара“ (1861). Ова последња донела му је надимак, који је он с поносом прихватио, али се односио на сироту и запуштену Далмацију, која је и даље остала одвојена од Хрватске и препуштена самовољи аустријских комесара.

Годину дана пред смрт, Лука Ботић је објавио и своју трећу песничку приповетку „Петар Бачи“. Умро је у Бакову, 22 августа 1863, од туберкулозе.

С правом Лука Ботић може да се назове „песник братства“, јер сва његова дела надахнута су том идејом и указују на то како млади нараштаји руше и обарају све предрасуде и застарела схватања. Прошло је више од сто година како је Лука Ботић објавио своје „Побратимство“, а приликава се и стогодишњица његове „Биједне Маре“. Кроз сва његова дела провлачи се иста идеја: ми смо деца истог народа, и Хрвати, и Срби и муслимани. Ако се ослободе својих предрасуда, биће уједињени бар у будућности, и царевине овом земљом.

Био је то песник и пропагандист најплеменитијих идеја, визионар који је кроз личне жртве сагледао будућност нашег народа.

МИТ или ИСТИНА

Недавно је у Аустралији откривен необичан „сувоземни крокодил“ у степима Новог Јужног Велса, хиљадама километара далеко од најближег „обитавалишта“ крокодила, изненада се појавио чиновски гмизавац.

Прве вести о сувоземном крокодилу донели су неки путници из воза који саобраћа из међу два удаљена насеља провинције Енгоре. Воз се неочекивано на отвореној прузи зауставио јер се машинској учинило да испред локомотиве, преко шина, лежи неко велико стабло. Кад се нагну да боље осмотри препреку видео је да је „дрво“ које се испречило на путу уствари огроман, пет метара дугачак крокодил ипак нека друга, веома слична животиња.

Нико од путника, а ни железничког особља, није се усудио да изиђе из вагона и отера чудовиште које је дрмало на шинама усунјаним од сунца. „Храбри“ машинскова кренуо је уназад пуном паром.

Кад се о том догађају рашчупало, властима су стале да пристижу небројене пријаве фармера из те околине. Једни су у њима обавештавали о својим сусретима с некаквом животињом сличном крокодилу, други су тврдили да су чули њено рикање, трећи су напо-

сто захтевали да се њихова околина ослободи страшне звери.

Полицијске и војне снаге „пречешћале“ су читаву околину. У тој својој потерци војници су били толико ревносни да су чак употребили и динамит да би разрушили све подземне јазбине. Али, сем гуштерова дугих до пола метра нису нашли ништа.

Међутим, вести о крокодилу наставиле су упорно да круже, а прича о њему подигла је много буке. Тајанствени крокодил из Новог Јужног Велса постао је прави „херој“ многих европских и америчких листова. Богати туристи из разних земаља похрили су у Аустралију у лов на „сувоземног крокодила“. Али, све до данас није откривено ништа — сем великих гуштерава.

Ипак, израз „ништа“ не би се могао употребити. Нађено је нешто што је за науку било веома драгоцено, трагови огромног гмизавца. Њихови отisci су били послани на експертизу стручњацима аустралијског музеја у Сиднеју, и одговор је гласио: трагови погичу од крокодила или неке сличне животиње. Значи, сувоземни крокодил из Новог Јужног Велса није мит, већ чињеница.

Међутим, тешко се може допустити тврђење да је тајанствена животиња обичан кро-

кодил. Јер, они су водене животиње, а овде је реч о једној са сува.

Научници, који су били дужни да даду последњу реч, сетили су се једног сличног случаја. Године 1912, неки путник — истраживач боравио је на малом острву Комодо у Индијском Океану, западно од Јаве. С тог путовања он се вратио с фантастичним причама о змајевима који живе на том острву. Домораци су називали те змајеве „боанјат-дарат“, што значи сувоземни крокодил. Они су причали истраживачу да ове звери нападају козе, сви-

ње и јелене. Ударом репа оне могу да оборе човека, а њихов ујед изазива готово тренутну смрт. Није ни потребно овоме што је причао да је чуо.

Међутим, на острву Комодо ускоро су заиста били откривени „змајеви“. То су уствари чиновски гуштерова неке потпуно посебне врсте — варани. Додуше, они нису тако страшни као што су их описивали домораци, али нису ни безопасни.

У преисториско време ови огромни гмизавци живели су на многим острвима Малајског

Архипелага. Било их је и у Аустралији. Фосилни остаци једног, ту нађеног варана показују правој мери: његова дужина износи 8 метара. Од овог гигантског гуштера човеку се лако може учинити да је крокодил а његов начин живота — далеко од сваке воде — потпуно оправдава назив „сувоземни крокодил“.

Сматра се да су чиновски варани у Аустралији давно изумрли. Али, зар догађај с крокодилом из Новог Јужног Велса не даје основ за претпоставку да је овакав закључак можда преурањен?

У луку Тотен, на ушћу Ист Ривера, испред Њујорка, Ален Жербо је стигао 15 септембра 1923 године у 2 часа ујутру. Он је први прешао Атлантик са истока на запад у једрењаку „Фајеркрест“, дугом 11 метара и са само једном катарком.

Тридесет година после овог подвига усамљени морепловци говорили су још с дубоким поштовањем и великим дивљењем о овом храбром младом човеку, у оно време старом свега 30 година, који није волео цивилизовани свет.

Ален Жербо је рођен 17 новембра 1893 године у Лавалу. Највећи део своје младости провео је у Динару близу француске рибарске луке Сен Мало, чувене по гусарима.

У свом роману „Сам на Океану“ Жербо је написао следеће: „У Сен Малу и Динару сам научио да водим море, таласе и бучне ветрове. Омилјене књиге су ми биле авантуристичке. Реч Елдорато је у мени изазивала прави занос, и често сам се заричао, кад будем одрастао, открићу га“.

„Пошто сам за време рата био у авијацији, увидео сам шта за мене представља слободан простор. Знао сам да никад више нећу моћи да живим стално у насељеном граду. Рат ме је извукао из цивилизације и нисам желео да се у њу опет враћам“.

Када му је један од другова позајмио књигу Џека Лондона „Крстарење Снарка“ он је увидео да би могао и он сам у малом броду да пређе Океан и тако оствари свој животни сан. Решио је одмах да напусти каријеру инжењера и у француским лукама пронађе какав брод на коме би без ичije помоћи пловио.

У једној малој енглеској луци нашао је 1921 године једрењак с једном катарком саграђен још 1892 године, али ипак у одличном стању. То је био „Фајеркрест“.

Жербо је могао да постане тениски првак Француске, али је тада окренуо леђа свему и укрцао се на брод на коме је провео две године крстарећи по Средоземном Мору да би се припремио за свој велики подухват.

О својим припремама је стално говорио у шали тако да се није могло знати да ли се он стварно спрема или не. Али, једног лепог дана, 25 априла 1923 године, изненада, диго је једра и кренуо у правцу Гибралтара.

Одмах, већ на самом почетку пута, барометар се спустио и осуо је пљусак. Подигла се права бора која се није смирила читавих пет дана. Бочна једра су се поцепала, а предње је пало у море и могло се извући уз опасни акробатски подвиг с катарке. Најзад, 15 маја, огромна стена Гибралтара испловила је из магле. Ово је стварно било право морско

ДОЖИВЉАЈИ

АЛЕНА ЖЕРБОА

крштење. Али Жербо се није уплашио. Остао је 15 дана у Гибралтару да би се припремио. И, када је све било уређено, послао је неколицини својих пријатеља следеће писанице:

300 литара воде, 40 кг усолјене говедине, 30 кг двопаца, 15 кг бутера, 24 кг цема и 30 кг кромпира.

У подне 6 јуна „Фајеркрест“ је извукао сидро, и још исте вечери се подигла бора. Предње једро се претворило у дропке а ускоро се то догодило и са великим. Ален је исцрпљивао снагу дижући и спуштајући једра, односно оно што је остало од њих. Тако доше време трајало је до 17 јуна, када је стигао на 620 миља од Гибралтара и 40 миља југозападно од Мадере.

Кроз побеснеле таласе

А већ 1 јула ветар се наново подигао. Море се разбеснело и таласи су се разијали о брод. У једном тренутку затишја усамљени морепловац је са извесном зебњом открио да је највећи део резервне пијаће воде постао неупотребљив, тако да му је остало свега 50 литара. Ситуација се погоршавала јер су се и резерве меса делом поквариле а и залихе конопца као и сама једра тропиши су се исцупили услед невремена.

У четвртак, 13 јула, ближио се крају овај смели пут, а време је било толико рђаво да се од јутра на броду све ложило.

— Управо сам намештао главно једро на броду кад се уже од предњег једра покидало, причао је дошњије Жербо — прешао сам на предњу страну катарке да бих га поново наместио али кад сам ставио ногу на ивицу једно уже од јарбола се прекинуло и ја сам пао у море. Срећом ударио сам се само у браду, тако да сам успео да се попнем на брод.

Али после неколико дана Жербо се разболео. Грло му је било толико отекао да је успевао да гута само мало воде и кондензовано млеко, а после недељу дана је био тако ослабио и грозничав да је спустио сва једра сем предњег и легао у кабину готово у

несвести, оставивши брод да два дана плови потпуно сам.

На 1.500 миља од Њујорка поново је наишла олуја и бора. Читави два месеца он ни са ким живим није проговорио. То му је било најтеже. „Привикао сам се на самоћу“ — написао је у свом бродском дневнику.

„Заробљеник цивилизације“

„Фајеркрест“ је 9 августа упловио у ураганску зону. Једрењак је под снагом ветра полегао и загнурио се у море. Једра нису престајала да се цепају, а било је тешко оправљати их. Управо у подне, 20 августа, изненада је с хоризонта изишао један огроман талас који се сручио на брод уз грмљавину. Жербо је једва имао времена да се успење до половине катарке кад се талас бесно разбио о брод и поклопио га тонама воде и врлоком пене.

„Изгледало је као да брод оклева под ударцем, и ја сам се питао да ли ће уопште моћи да одоли овој бури. А тада је лагано изронио из пене и огроман талас прође...“

На броду се било све испретметало па му је требало времена да све то уреди.

„Фајеркрест“ је пресекао Голфску струју 24 августа и једне од следећих ноћи он је први пут приметно неки осветљени брод како плови према Западу.

Сутрадан се зауставио у његовој близини један брод који је дошао да му помогне и одвуче га у Њујорк, пошто се веровало да је „Фајеркрест“ претрпео бродолом. Жербо им је одговорио да се он само „шета“ по мору и затражио мало воде за пиће.

Трећег септембра прешао је на теретњак „Хенријета“ из Бостона, и ту је први пут, после 90 дана, окусио свеж хлеб и свеже месо.

Недељу дана дошњије приметно је Америку, али је записао: „Супротно ономе што би сви могли да очекују — осећао сам се мало тужним. Знао сам да ће то бити крај моме крстарењу, да ће сви лепог дана који сам проживео на океану бити ускоро завршени, јер ћу морати да останем више месеци на земљи. Престаћу да будем господар мога малог брода, и вратићу се међу људе да будем заробљеник цивилизације.“

Не испуштајући крму и не спавајући 72 часа, Жербо се 15 септембра у 2 часа ујутру укотвио у луци Тотен. Крстарење „Фајеркреста“ је после 101 дан од напуштања Гибралтарске луке било завршено.

Повратак Алена Жербоа у Француску био је тријумфалан, а ускоро је дошла и слава. Ишло се толико далеко да је и гасним пећима давано име „Фајеркрест“, што се Жербоу,

наравно није допадало. Кад се вратио у Њујорк нашао је свој брод оправљен и преправљен тачно по упутима, јер је био решно да крене на пут око света.

„Фајеркрест“ је 2 октобра 1924 године напустио њујоршку луку. Пошто је увек био сам, Жербо је писао и песме које су имале успеха. Путоујни по свету обишао је Бермуде, Панамски Канал, и многа острва у Тихом Океану где је упознао и заволео многе једноставне и честите људе.

„Ален Жербо“

Кад је Жербо увидео да је његов брод дотрајао, а био је решио да по други пут крене у освајање океана, одлучио је, тешка срца да се растане од „Фајеркреста“. Уступио га је Министарству морнарице уз незнатну своту, мада је добио понуду да са својим бродом игра на филму. Приликом прелазења у Шербур брод је изненада потонуо 22 јула 1931 године.

Жербо је био пун планова о свом новом путу и броду који је саграђен после две године у Сартрвиљу и назван „Ален Жербо“. У њему је кренуо 22 септембра 1932 године и после мање напорног пловења него први пут, стигао у Америку за пуних 13 месеци, пролази кроз Панамски Канал и додирујући острва Галапагос.

Када је избио Други светски рат, Жербоу се губи сваки траг. После ослобођења његови другови су ипак дознали да је умро од исцрпљености у болници у Тимору 16 децембра 1941 године.

Брине се за своја леђа

Ј есте ли икад чули да неко поручи је цигле поштом? Али у граду Верналу су чули. Устари, на тај начин је град саградио своју банку — циглама послатим поштом. Свака од 50.000 цигала уграђених у двоспратну зграду широку 21 а дугу 28 метара стигла је поштом.

Власници банке у Верналу одлучили су 1916 године да саграде нову зграду. Али најближа циглана је била доста удаљена а трошкови око преноса сваке цигле по врло лошим путевима износили би 15 центи. Само за превоз би отишло 7.500 долара. То је раз било наде да ће Вернал добити нову банку, али је један грађанин почео да претура по поштанским правилима, и израчунао да би трошкови пре-

воза били упола мањи ако би се цигле сладе поштом.

Пошто пакет није смео да има више од 25 килограма наручено је пет хиљада пакета са по десет цигала у сваком. Пакети су стизали, а поштар који их је преносио најзад је објаснио своје инспектору:

— Пренео сам већ гомиле цигала за верналу банку а оне још и даље стижу. Бринем се само да ми не пукну леђа пре него што их све пренесем.

Тада је пошта донела правилно да једна особа у току једног дана може да прими пакет од само сто килограма. Онда су почели сви грађани да примају пошљике са циглама, а добровољци су пакете преносили од поште до банке.

После више месеци стигле су најзад све пошљике са довољно цигала да се сагради банка у Верналу.

WALT DISNEY'S ПРИЧА О ЧУПАВКУ

ШТА...? **ООО!** **ШТА КЕШ НА МОМ СТОЛУ ОДВРАТНО ПСЕТИ-ШТЕ!** **ОТЕРАЈТЕ ГА!** **ОХ! ОХ!**

ДОКТОР ГРЕГ И ЊЕГОВ ТАЈАНСТВЕНИ ПОСЕТИЛАЦ, НАГЛИ СУ СЕ НАД УПЛАШЕНОГ ВИБИЈА... **ТО ЈЕ ЈУБИМАЦ МОЈЕ КЕРКЕ ФРАНЧЕСКЕ! АЛИ ШТА...?**

...АЛИ, ЗАШТО ЈЕ ЧИТАО СПИСЕ НА ВАШЕМ СТОЛУ? **ТО ЈЕ СМЕШНО! ПСИ НЕ УМЕЈУ ДА ЧИТАЈУ...**

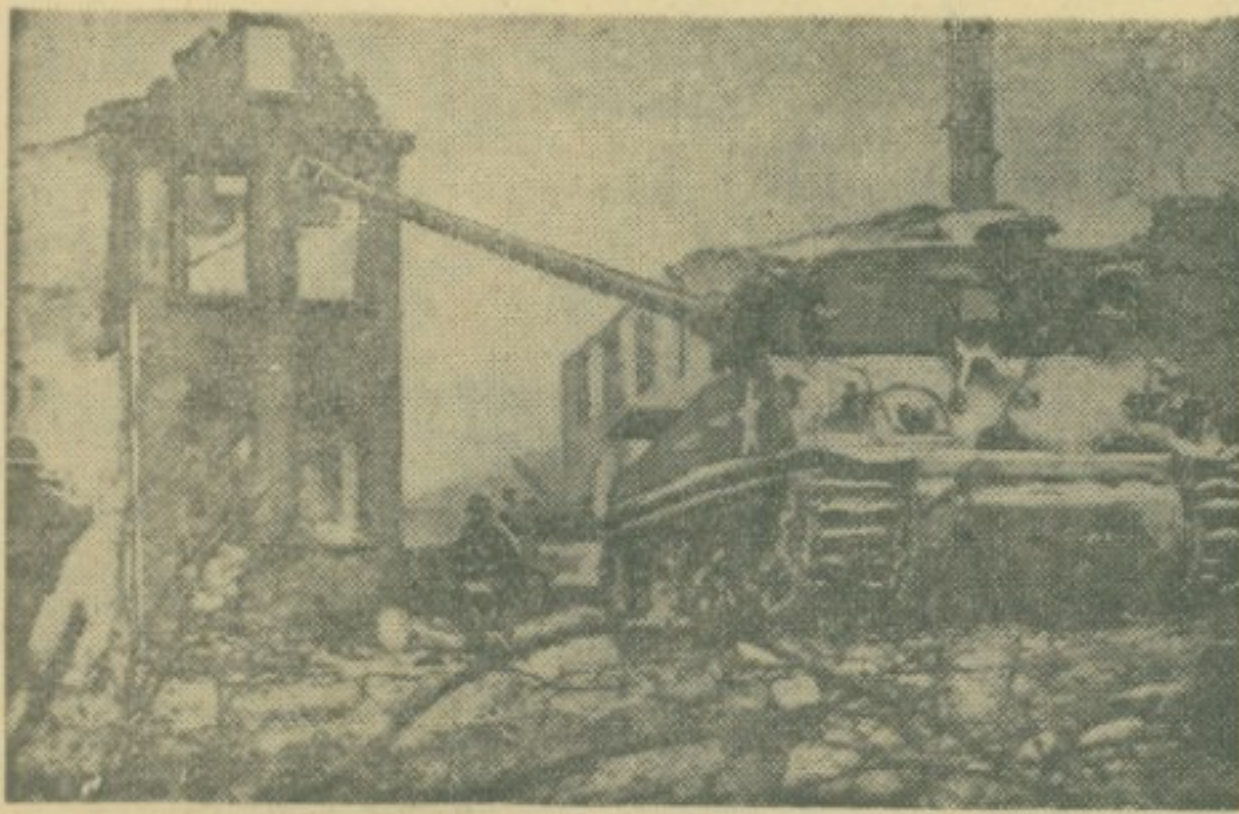
ГЛУПОСТИ! ВЕРОВАТНО ЈЕ ТРАЖИО НЕШТО ЗА ДЕЛО... УВЕК ЈЕ ГЛАДАН! **А ГЛАД НА ПОСАО...** **АУХ! УМАЛО НЕ НАСТРАДАХ! А ЈОШ ДА ЗНАЈУ ДА ЈА УТВРАИ НИСАМ ПАС... И ДА УМЕМ ДА ЧИТАМ!** **А И ГЛАДАН САМ!**

ТЕРМЕ, РЕКОСТЕ ДА ИМАТЕ НЕШТО ДА МИ САОПШТИТЕ У ВЕЗИ СА ФАБРИКОМ ПРОЈЕКТИЛА? **ДА!**

ПЛАНОВИ СЕКЦИЈЕ 32 ТАЈНОГ ПРОЈЕКТИЛА У МОЈИМ СУ РУКАМА... А ВЕЧЕРАС КЕ БИТИ У ВАШИМ! **„ПЛАНОВИ... СЕКЦИЈА 32... ТАЈНИ ПРОЈЕКТИЛ...“** **ОНИ СУ ШПИЈУНИ!**

ДОБРО! УПОТРЕБИТЕ МО ПЛАН! ОВАДЕ ЈЕ... **ОВО ЈЕ ПРИЛИКА ДА БУДЕМ ХЕРОЈ... И ОСЛОБОДИМ СЕ ОВЕ ЦАРОЛИЈЕ... АЛИ... АЛИ... КАКО?**

© 1959 Walt Disney Productions. World Rights Reserved. **НАСТАВИТЕ СЕ**

Када му је у души било најтеже добио је нове задатке. Упознао се са лепом, младом женом Маријаном фон Молендорф која је служила истом циљу, само на другом сектору. Ериксон се заљубио у своју сурадницу, али је убрзо увидео да је задатак пречи од свега. Немци су били одушевљени резултатима трговинских трансакција са Шведском. Рајх је од неутралног суседа добио драгоцен ратни материјал, али Химлер није ни слутно кавак је то данаски дар. Ериксон је постајао „персона грата“ на списку страних пријатеља Немачке, упознао се

Али једном започета игра морала је да се заврши. Сваки корак оклевања могао је да значи смрт. И он је мирно сео у авион и одлетео међу оне који су сваког тренутка могли да се претворе у његове целате. На аеродрому Темпелхоф дочекала су га два СС-официра и одвела у затвор Моабит. Док је грозничаво размишљао о својој судбини „анђели чувари“ су га одвели у једно дворниште и наредили му да их чека поред једног митраљеза. Шаржери су били напуњени.

Неколико тренутака касније наишло је десетак нацистичких службеника, а међу њима и један од његових чувара. На уснама му се опрхтавао цинички осмех.

— Желео сам да вам омогућим да присуствујете незаборавном призору, драги Ериксоне, — рекао му је он.

Незаборавни приказ? Било је то стрељање једне групе затвореника. Последња међу њима била је, бледа као смрт Маријана фон Молендорф. Хтео је да виче и урла од бола. Митраљез је заштектао, она се превила у бол и пала, а он је стајао нем и гледао у њу, укочен, замрзнут, смрвљен.

Можда само тој својој чудесној снази да се савлада има да захвали што сада и он не лежи ту згрчен у локви крви.

Неколико дана после овог догађаја Ериксон је био обавештен да је савезничка авијација одлучила да заспе немачку индустрију синтетичке нафте бомбама од пет и десет тона.

Са огорчењем у срцу, као рањени лав, Ериксон се поново бацно на посао. Се-

верњачком хладнокрвношћу и способношћу да изврсно глуми он је убедио Химлера да је у интересу Немачке да се у Шведској сагради огромна фабрика за производњу синтетичког бензина. Химлер је био опчињен његовим плановима и омогућио му да посети све оне фабрике у Немачкој које још није видео, ставио му на расположење планове, пружио му све податке. После свега неколико часова команда савезничког ваздухопловства је све то имала у својим рукама, а неколико дана касније Немачка је доживела најтеже ратне ударе и страховита разарања.

Једне вечери Ериксон је у Лајпцигу срео једног Швабу кога је познавао још из предратних дана из Шведске. Њихови ледени погледи су се укрстили. Шваба га је добро познавао као великог противника Хитлера и запретио се када га је ту угледао. Шредеру, тако је било име тог Немца, све је било јасно и Ериксон је био свестан да је то

крај. Пред очима му се само појавило оно исто дворниште, а у ушима заштектао митраљески рафал.

Хитрим кораком Шредер се упутио према телефонској говорници. Ериксон је муњевито реатовао, зашао с друге стране исте кабине. Запрепашћени Шредер који је већ био окренуо телефонски број али још није био добио везу осетио је да неко отвара врата и нагло се окренуо. Бодеж је севнуо у руди Шведанина и после четврт часа Гестапо је нашао мртвог, са ножем у стомаку једног од својих најбољих агента. Нико за време рата није сазнао ко је убио Шредера а Ериксон се неопажено вратио у Шведску где је остао заувек.

Његова мисија је била завршена. Подаци кажу да је захваљујући сјајно обављеном задатку уништено пет шестина немачке синтетичке индустрије нафте. Брзина којом је 1944 године заузета Горња Шлеска је непосредна последица ових уништавања.

У ОСИЊАКУ

Био је крај септембра 1941 године. Један човек је прешао Тиргартен и језеро Луцензе по кривено великом зеленом превлаком за камуфлирање по којој је дугачка сива трака налик на широк друм претстављала варку за непријатељске бомбардере. Лаганим кораком упутио се затим према Унтер ден Линдену, најчувенијој берлинској авенији позлаћеној јесењим сунцем.

Знао је да ће уништење центара немачке индустрије синтетичке нафте, које је он припремао, укочити њихову ратну машину. Немци су се само делимично ослањали на румунске изворе јер су били свесни да они могу бити лако окупирани или разорени бомбардовањем. Према томе, његова мисија је могла да буде судбоносна.

У одморшту га је чекало пријатно изненађење: дозвола за слободно кретање. Био је у соби са једним Немцем и целе ноћи није смео да заспи. Страховао је да се у сну не ода или да му странац не да неко средство за спавање и онда га подвргне испитивањима.

Следећих дана Ериксон је обиграо Берлин и обновио многе пословне везе прекинуте 1939 године. Отварао је карте и луда игра је постајала вртоглава. Индустријалци су страховали да ће у случају савезничких бомбардовања све њихове фабрике, главно њихово богатство и извор прихода, бити уништени. Ериксон им је омогућавао трансфер новца и валуте у неутралне земље и обезбеђивао их од такве могућности, али Немци се према њему нису показивали великодушни, нису хтели ништа да ризикују и нису му пружили готово никакве податке. Њему то није ни било потребно. Тражио је само да му покажу све фабрике и сва места где се налазе противавионске батерије. А памћење му је било изврсно — у току једног дана запамтио би преко стотину важних објеката и места где се они налазе а увече би све брижљиво прилебљавао у карте и упућивао податке савезничкој обавештајној служби.

Игра је постајала све узбудљивија. Између две шијуљеске мисије одлетео је у Штокхолм да реферире о свом раду. У родном месту га је сретало само презрење и мржња. Када се улето 1942 године вратио у Берлин дочекало га је непријатно изненађење. Ниједан од објеката који је означено, ниједан центар противавионске артиљерије није био оштећен. Добио је утисак да се играју с њиме. Био је разочаран.

лично са Химлером и освојио његове симпатије и поверење.

При поновном доласку у Шведску сазнао је да су гледишта у савезничком главном штабу оштро подељена: једни сматрају да треба бомбардовати немачку индустрију и центре за производњу синтетичке нафте, а други су за то да се свом силином удари на аеродроме и базе Луфтвафе. Ериксон их је дуго убедио у огроман значај података које је им је пружио — разглотило је немачку индустрију и отворио њена недра савезничким бомбама.

Баш у то време Ериксон је почео да се мути. На улици Штокхолма срео се са једним ватреним нацистом Улрихом који га је од првог тренутка сматрао као нежељног у његовом табору.

Размишљао је о судбини која га чека у тој авантури коју је почињао против Немачке обавештајне службе. Он, Ерик Ериксон био је мали техничар шведске индустрије нафте. Ступио је у Штокхолму у америчку обавештајну службу и обавезао се да прикупи тачне податке о производном потенцијалу фабрика синтетичке нафте у Трећем рајху, њиховом броју и месту где се налазе. Његова одлука да отпутује у нацистичко гнездо и ступи у последне преговоре с хитлеровцима изазвала је у Шведској општу осуду и презир оних који су га раније ценили. Њему је то баш било потребно. Желео је да га сви ематрају „квислингом“ да би на тај начин његови последоваци у рајху били сигурни.

На Унтер ден Линден се спустила ноћ. Безбрижно је шетао али је осећао да га прате и да безбројне невидљиве очи мотре на њега. Играо је своју улогу иако је знао да један Шведанин макар био привржен Хитлеровим идејама мора изгледати сумњив Гестапоу. Није се заносио да ће Немце лако обманути као што је обмануо Химлеровог претставника Кортнера у немачкој амбасади у Штокхолму. Кортнер је дао повољну оцену о његовом путу у Немачку, јер је видео само склапање трговинског споразума за извоз синтетичке нафте у Шведску у замену за шведске производе тешке индустрије. Хотел Еден који су му на аеродрому означили као место његовог боравка док је у Немачкој, већ је био близу. Ериксон се поново сетно чувеног Клемансовог гесла из прошлог рата: „Свака кап петролеја вреди колико ж кап крви“.

КУПАТИЛО ЗА СЛОНОВЕ

„Знао сам да у Индији слонове за вучу свакодневно добро кушају, док њихови рођаци по зоолошким вртovima слабо долазе у додир с водом“ — каже директор зоолошког врта у Коомбу на Цејлону. Зато је он у овом новом савремено уређеном зоолошком врту овај недостатак отстранио. Слонови сада ту имају „своје отворено купатило“. Свако јутро чувари им кокосовим ораком тару кожу и они то кротко подносе. Чак им тимарење прија, а још веће задовољство им чини да после тога дуго леже у води. Тек после „дугарње тоалете“ следује доручак.

ШТА БИ ХТЕЛИ...

Амерички бацач кугле Далас Лонг некако би се помирио с непријатностима које је имао у Темплу у САД, када је због споразума са организаторима такмичења морао из свог чепа да плати авионску карту, па и са тим што му фактични домет од 19,65 није признат као рекорд пошто је то била обична спортска приредба — али га је понашање публике сасвим озлоједило. Кад се кугла на досад још непостижној даљини од 19,65 метара забила у песак, публика је на трибини ћутала.

— Овако блазирану публику још нисам видео, — жалио се рекордер доцније. Шта би ти људи хтели? Ваљда да бацим куглу у васнону?

Учимо шах

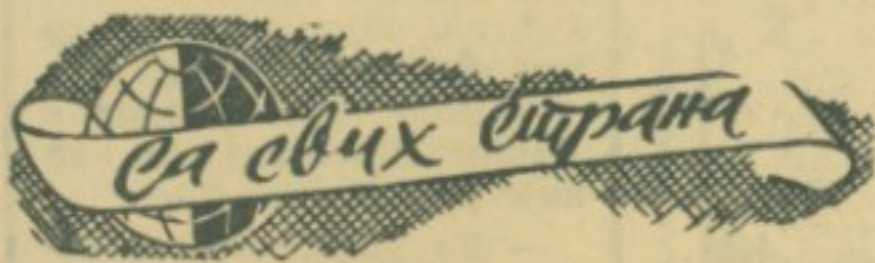
LXXVIII

Погледајте горњу слику! Црни је у шаху, бели напада његовог краља, али како је бели довац могао да дође на ово поље?

Многи ће помислити да је ово грешка, да су фигуре погрешно постављене, а није тако. Размислите добро како је могло да дође до овог положаја.

Решење ћете наћи у следећем броју „Забавника“, а сад ћемо вам рећи само ово: ситуација је донекле слична оној из прошле лекције, где се говори о препирици између двојице професора.

НЕОБИЧАН ЕКСПЕРИМЕНТ вршен је са једним мајмунчетом, које је требало да бира између праве мајке и лутке која је умногоме личила на његову рођену мајку. Насупрот очекивањима научника, мајмунче је показало више наклоности према дрвеној лутки која је била умотана у крзно и загревана помоћу јед-

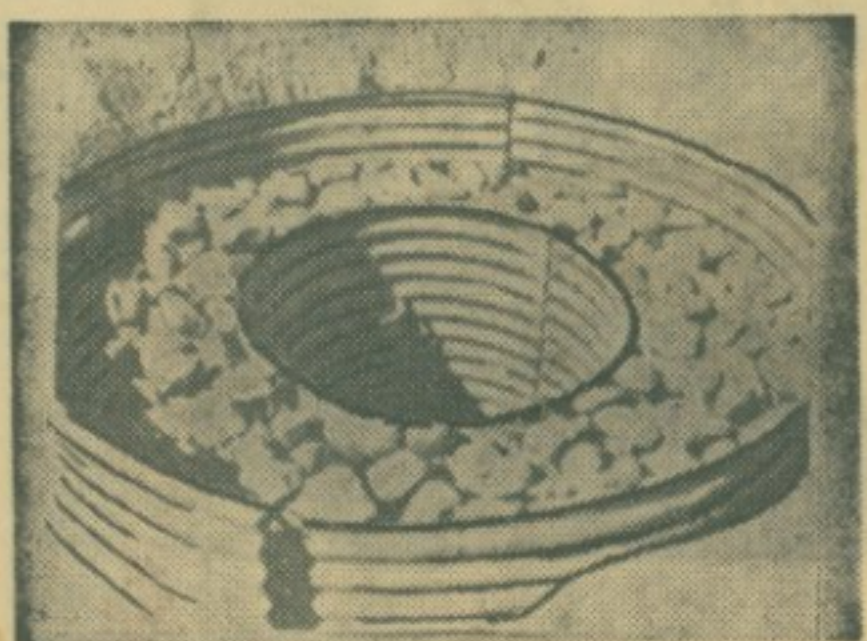

не електричне батерије да би изгледала као жива. Ускоро је утврђен и разлог: лутка је била стрпљивија, није уједала и тукла мајмунче као што је радила његова мајка.

ЧЕЛИЧНО ОСТРВО подигнуто је у Мексичком Заливу да би се лакше искористиле велике насlage сумпора на морском дну. На острву живи и ради 125 људи. Они имају властиту електричну централу, аеродром за хеликоптере и две платформе за смештај изваженог сумпора.

ЛОНДОН не може да се похвали нарочитим хигијенским условима. У многим деловима града 70% станова нема купатило. Око две трећине кућа су без текуће воде, а јавна купатила посећена су само петком и суботом.

СКЛониШТЕ ПРОТИВ А-БОМБЕ. — У овом подземном склоништу у облику лука обложеном металним плочицама, боравило је 24 часа 40 добровољаца за време експеримен-

талних експлозија извршених у пустињи Аризоне. Ваздух је у склониште убавиан кроз вентил испуњен шљунком и заштићен избушеним челичним кровом.

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ПАЗИ...

Кригеров национални парк у Трансвалу, у Африци, највећи је природни парк за животиње на свету: простире се на површини од преко 8.000 квадратних миља. Хиљаде туриста из готово свих земаља света долазе ту да виде природу у њеној нетакнутој сировости. Свакодневно се дивљи слоновиди виде поред пута и по пољима или како шетају самим путем као што приказује горња слика. Да би се избегли несрећни случајеви, руководиоци парка поставили су многе натписе: „Чувајте се слонина на путу“.

ЈЕВТИНИЈЕ, ПРАКТИЧНИЈЕ...

У Енглеској краве уместо на слами спавају у многим фармама на широким постељама од пластичне масе, просто зато што је то кудикамо јевтиније, практичније и — како вел фармери — чистије.

ЦИНОВСКА ДИЗАЛИЦА

Циновска дизалица висока 60 метара, која може да подигне товар од 150 тона, налази се у поморском бродоградилшту у Бремену. Помоћу ове дизалице много лакше и брже се преносе огромни мотори у велике прекокеанске бродове.

НЕМА ЧОВЕК ПОСЛА...

У британском градићу Валполу Валтер Хемонд, по занимању гробар, поднео је оставку на свој посао зато што већ десет пуних година није било ни једног јединог смртног случаја, па према томе и ниједног упоа. А он не жели да не ради.

СВЕ ЗБОГ КОНКУРЕНЦИЈЕ

У Флориди се угоститељи боре за посетиоце, па је један дошао на идеју да својим гостима увече бесплатно подели вечерње новине. Други му је доскочио: даје бесплатан пансион у дане кад пада киша а преподневна температура износи мање од 30 Целзијусових степени.

КАРТА ПРЕМА ТЕЖИНИ

У Манили на Филипинима деце године нису меродавне за превозну тарифу, већ службеник мери свако дете и према тежини утврђује и висину путничке карте.

ЗА ДОМАЊИЦЕ

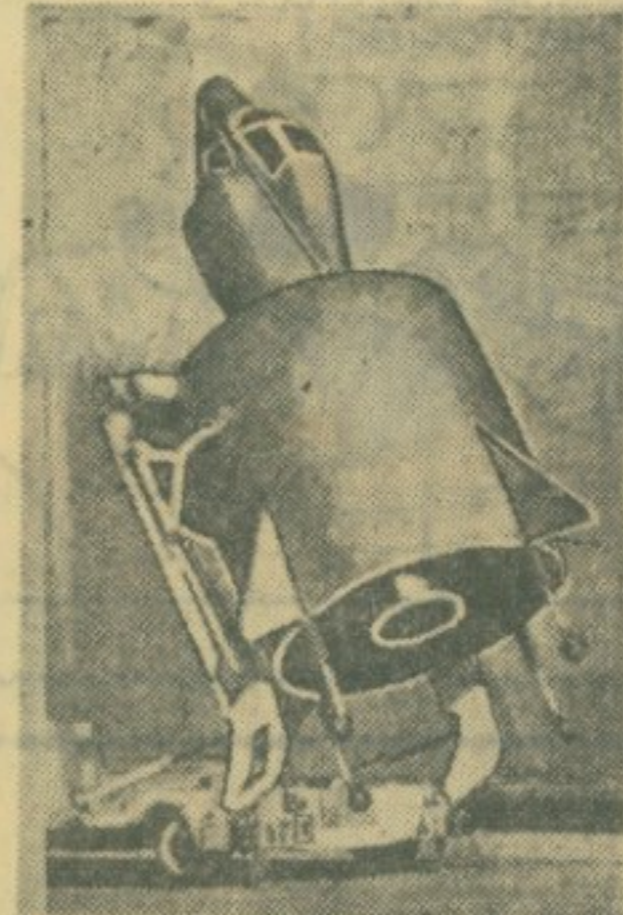
У Лондону је прошле недеље приватно приказан домаћицама један нови тип фрижидера, такозвани: кухиња-фрижидер. У овој необичној направи на један једини притисак дугмета, месо аутоматски прелази из хладњаче у пећницу, тако да домаћица треба само после неког времена да извади печено месо и да га сервира.

ВИШЕ ОД 1,000.000

Јапански камион са три точка конструисан специјално за лоше путеве може да превезе 1,5 тону брзином од 75 км на сат. На 100 километара троши 8,5 литара бензина. Више од 1,000.000 оваквих возила се креће друмовима Јапана.

НИЈЕ — НЕГО...

Ово није казан већ најновији тип авиона који је конструисао један Француз. Поле-

ће вертикално, а атерира „на четири ноге“. У врху апарата је пилотска кабина. Овом необичном ваздушном цину његов конструктор је дао име Колеоптер.

Довитљиви берберин

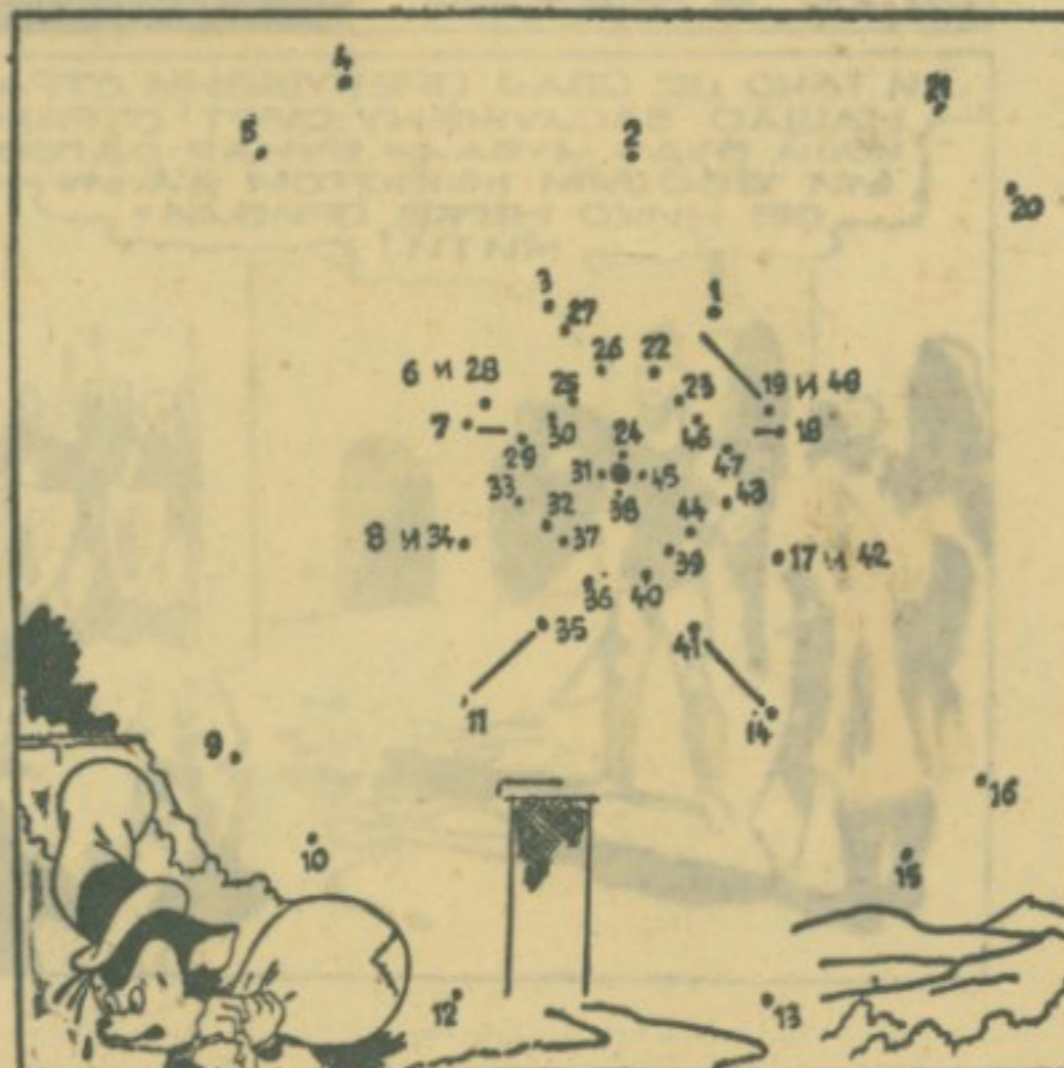
Један предузимљиви холандски берберин дошао је на веома занимљиву идеју да на улазу у своју фризерску радњу постави светлосне сигнале за муштерије. Црвена светлост показује муштеријама да је салон препун, жута означава да ће за пола сата бити места, а зелена да муштерија може ући јер ће бити одмах услужена.

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

Лопта и дечак

Колико је било отстопање од обале до острва. Према томе изгледала није могла да му послужи као мост. Изгледало је да ће печено отићи кући без лопте, али је направио његов отаџин блат и одмах пронашао начин како да отидне до острва помоћу те лопте. Покушајте и ви да учините исто. Да биомо вам задатак олакшати доносимо и оловку 1. Ако не знате, погледајте слику 2.

НАПОРНИ ПОВРАТАК

Вучић је добро наговаран. Опаска се он враћа? То ће лако схватити ако будете изјим оловком од боје до боје.

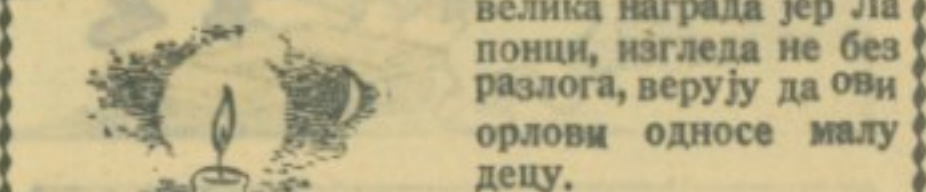
... једна аустралијска птица, позната под именом „свилена птица“, украшава место где ће свити своје гнездо на тај начин што накупи плавих бобичастих плодова које изгњечи на кавом камену или комаду коре од дрвета и тако добије плав боју којом „кречи“ околицу свог будућег дома.

... прва служба Ва прогнозу времена у Србији организована је у другој половини 1902 године.

... у Сједињеним Америчким Државама сваког дана се окоти 3,5 милиона пацова.

... у Финској Лапонји за сваког убијеног орла - костолома додељује се прилично велика награда јер Лапонци, изгледа не без разлога, верују да ови орлови односе малу децу.

... у време парења паукова мужјаци до носе својим женама поклоне: удовљене инсекте. Доношење поклона могло би се назвати неком врстом просидбе.

... вода коју пије мо гасила је, можда, жеђ још старим Римљанима. Јер, вода је неразорива и увек се враћа у океане одакле поново почиње свој бескрајни циклус.

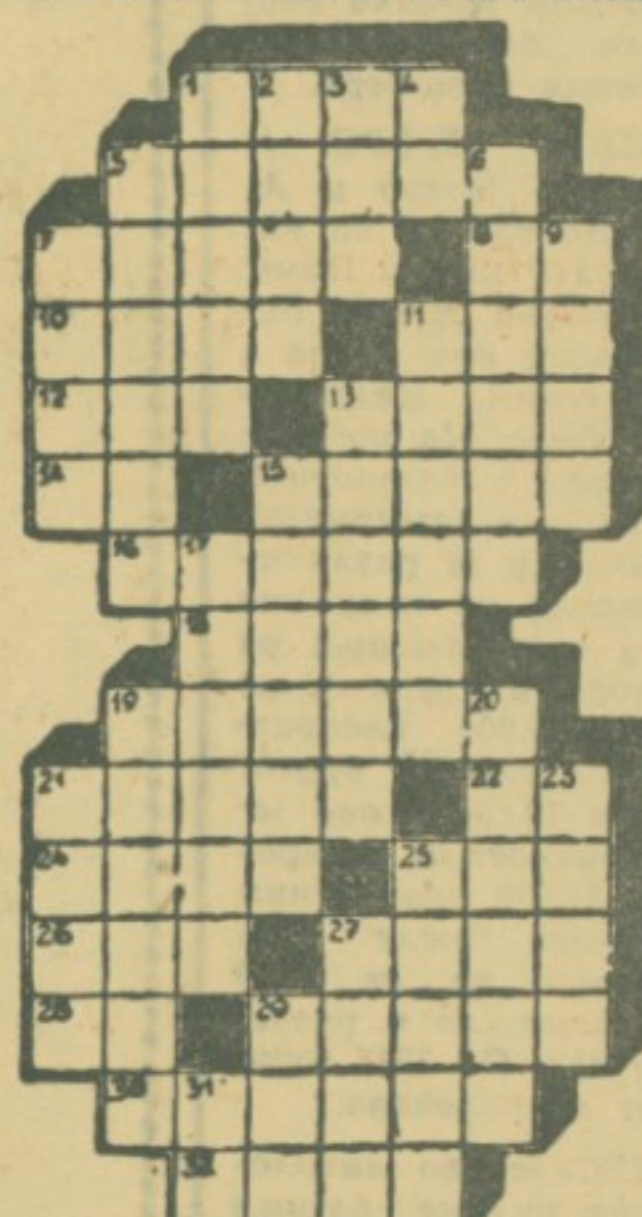
... на језеру Онега има 1369 острва, од којих највеће заузима површину од 148 квадратних километара.

... у ретким случајевима могу се срести коште које на глави имају као неке закривљале рогове. Много се чешће срећу јелени без рогова, које шумари називају „калугерима“ јер се увек крећу сами.

Водоравно: 1) Једно геометричко тело, 5) постављање позоришног комада, 7) дежурни у школи, 8) познати заводни код Грца, 10) отаџно мушко име, 11) зимски спорт, 12) поклон, 13) врста дрвета, 14) мера за површину, 15) део школског материјала, 16) река у Сибиру, 18) град на реци Конго, 19) место у Подравини, 21) неуспех, 22) два слова, 24) припадник таласко-окуњског племена, 25) река у Швајцарској, 26) дво речење, 27) такмичење код старих Грка, 28) хемиски знак за алуминијум, 29) становници Арабије, 30) испитивање јавног мишљења по неком питању, 32) полупривредна алатка.

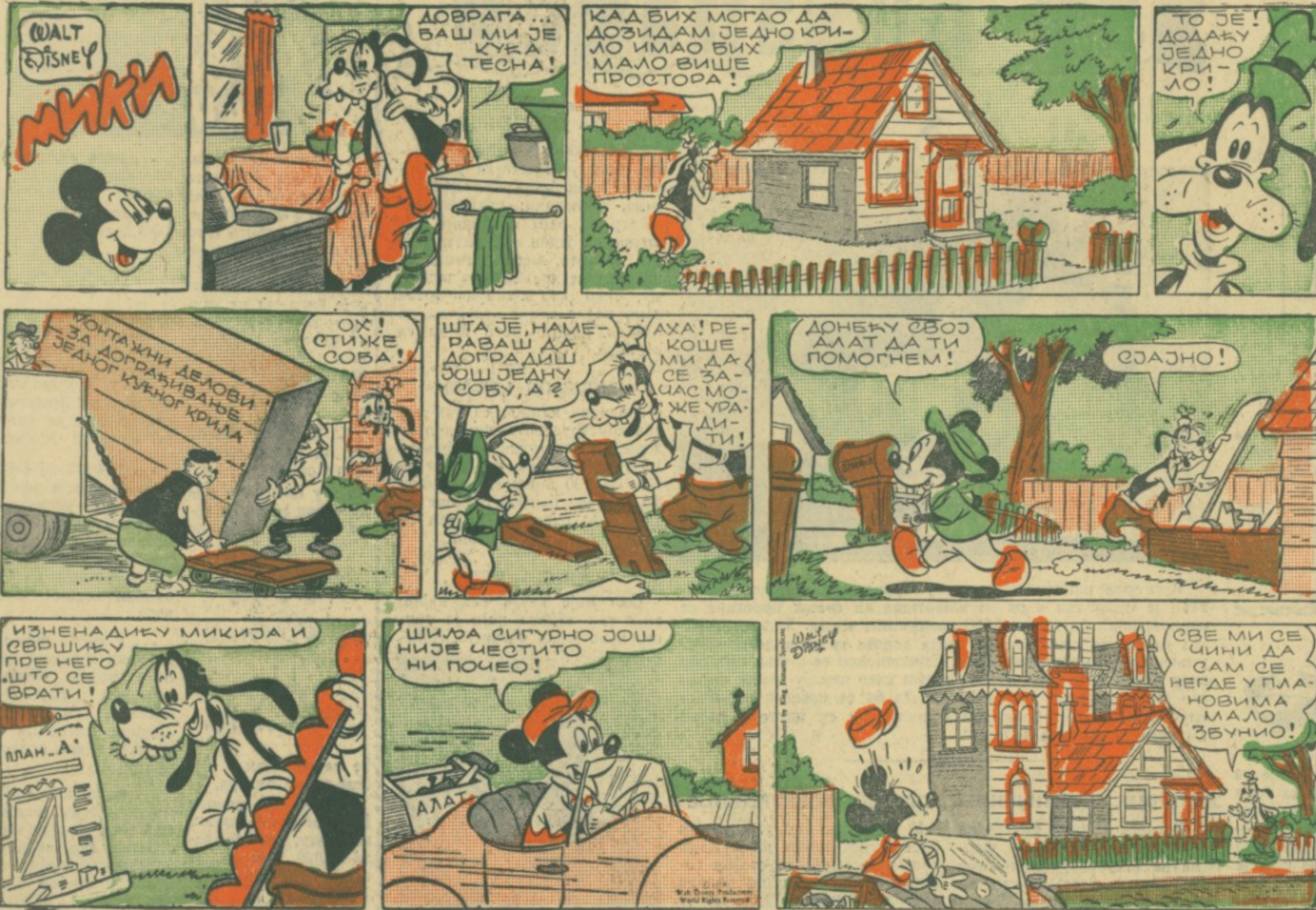
Усправно: 1) Врста дрвета, 2) белан ваналпаја, 3) гоуба, 4) узвик, 5) аутор романа „Трибунална калпа“, 6) полужујки отвор, 7) птица селица, 8) вољна животиња, 11) мали књижевник („Зона Закарпова“), 13) природна лебичко-пшеница боја, 15) назив за француске просјаци, 17) део пшенице, 19) мали књижевни састав, 20) белан контигент, 21) агрегатно стање воде, 23) римски ситан новца, 25) странко женско име, 27) бог рата код старих Грка, 28) звезда, 31) два слова.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) морж; 2) Силне; 7) Бади; 8) пет; 10) Олеса; 12) ду; 13) Ремс; 15) У6; 17) Јетра; 19) тас; 21) Бенк; 23) Корана; 24) хала; 25) Ања; 27) арија; 28) ер; 30) Нама; 32) фче; 34) Пазин; 36) Арг; 38) тона; 39) газела; 41) Тава.

Усправно: 1) Милер; 2) Олисе; 3) ри; 4) Жеци; 5) сад; 6) Јер; 7) Босут; 8) тухак; 11) амба; 14) стена; 16) Бакар; 18) вљане; 20) Солни; 23) Рибци; 24) харба; 25) арена; 28) аматер; 31) вола; 33) ерт; 35) јина; 37) гат; 40) за.

КАКО ГАЈА ВОЛИ ДА ИДЕ У ШКОЛУ

Тетка Белка питала Гају да ли воли да иде у школу а он одговорио:
— Волим, још како волим, нарочито тамо и на траг, само оно време између тога могло би да буде краће.

ПОД ВОДОМ

Док Попај прича о разним згодама и незгодама са својих путовања, запита га одједном Гаја.
— А зашто рибе не говоре?
— Говори ти кад си под водом! — одвратио је брзо Шиља уместо Попаја.

СУМЊИВА ПОСЛА

Ово се десило када је Влаја учио први разред. Учитељ објашњава да су три и четири седам.
— Што вртиш главом Влајо? Мислиш да то није тачно?
— Не знам, али се сећам да сте јуче говорили да су два и пет седам.

ОН НЕ, АЛИ...

— Попају, када си био у Кими, да ли си имао тежиће са кинеским језиком.
— Којешта! Ја не, али сироти Кинези...

ПИТАЊА од оубори

Шта значи бери-бери?
Колико је Чадско Језеро?
Шта све значи реч фидес?

ОДГОВОР:

БЕРИ-БЕРИ на сингалешком језику значи: слабост, неотпорност. То је болест која настаје услед недостатка Би витамини у организму као последица једноличне исхране. Лечи се храном која је богата калоријама и тиамином (јетра, говедина, млеко, јаја, сочивица, грубо млевене житарице) и миксецијама великих доза Би витамини. Ова болест је већ дуго времена позната у Кими. Клинички су је описали Бонтиус (1642) и Туал (1652) и према њима ова болест није била сасвим једнака овој која се данас познаје под именом бери-бери.

ЧАДСКО ЈЕЗЕРО је слатководно језеро у Африци. Налази се на висини од 243 метра. Плутко је. Његова средња дубина износи два метра а највећа седам. Нема одређене обале. На рубовима прелази у баријатичне са мочварном вегетацијом. Величина му је различита и зависи од количине оборуина и притоцица речних вода, а креће се од 14.000 до 25.000 квадратних километара. У другој половини 19 века ово језеро обухватало је простор од 35.000 квадратних километара. После тога се смањило, те се 1910 тачно исушило и разделило у два. Од 1916 године опет се повећава.

ФИДЕС је по митологији име римске богиње верности. У астрономији је то назив за астероид који је откривен 1855 године. Фидес је иначе латинска реч и значи: верност, поверење, честитост, поштење, савесност.

БАШУЧАНК

ШАРЕВИК МИЛОШ, ПОШТО ЈЕ ОСЛОБОДИО ПРИНЦЕЗУ БИСЕРКУ, ПОКУШАО ДА ПОВЕГНЕ С ЊОМ ИЗ БАШ ЧЕЛИКОВОГ ДВОРЦА.

МИЛОША СИ ДА ПОВЕГНЕШ СТРИМ! ПОГЛЕДАЈ ДОЛЕ ДА ВИДИШ КАКАВ САМ МУ КРАЈ СТРЕМИО!

У ТРЕНУТКУ КАД ЈЕ МИЛОШ УПАО У БУНАР, БАШ ЧЕЛИК ЈЕ ЗАДРЖАО БИСЕРКУ НАД ПОНОРОМ... У ИСТИ ЧАС ХОДНИК ЈЕ ОСВЕЋЕН.

„И ТАКО ЈЕ ОВАЈ ПРЕРУШЕНИ СТРАЖАР НАШАО ЗАОЛУЖЕНУ СМРТ! СТРАЖАРИ КОЈИ БУДУ ЧУВАЛИ БУНАР ОДГОВАРАТЕ МИ ХВОЈИМ НИБОТОМ ДА МУ СЕ НИКО НЕКЕ ПРИБЛИЖИТИ!

МАЛО ДОЦНИЈЕ... ОД ДАНАС ЋЕ СТАЈНО ЈЕДАН СТРАЖАР ИМАТИ ДА ПАВИ ДА СЕ НИКО НЕ ПРИВЛИЧИ БУНАРУ НА ДНУ ХОДНИКА У ЗАПАДНОЈ КУЛИ!

„РАЗУ МЕМ, ГОСПО ДАРУ!“

ШТА ЋУ САД? КАД БИХ ГА ИЗБАДИО ИЗ БУНАРА ОН БИ СТЕГ ОЖИВЕО. АЛИ КАКО ДА ГА ИЗБАДИМ ИЗ ТОГ БУНАРА?

